

Karelia-ammattikorkeakoulu
Restonomi AMK

Synkkä Helsinki - Matkaopas Helsingin keskustan synkän matkailun kohteisiin

Mira Kemppainen

Opinnäytetyö, huhtikuu 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
huhtikuu 2023
Restonomi (AMK)

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Mira Kemppainen

Nimeke
Synkkä Helsinki - Matkaopas Helsingin keskustan synkän matkailun kohteisiin

Toimeksiantaja: WalkHelsinki

Tiivistelmä

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö keskittyy synkän matkailun kohteisiin Helsingin keskustassa. Opinnäytetyön tietoperustassa käsitellään synkän matkailun historiaa, käsitteitä, luokittelua, eettisyyttä ja erilaisia kohteita. Opinnäytetyön produktin tavoitteena oli valmistaa synkän matkailun kohteista kertova omatoimiseen matkailuun soveltuva matkaopas. Oppaan tarkoituksena on tuoda uusia mahdollisuuksia Helsingin sisäiseen matkailuun ja lisätä tietoisuutta synkästä matkailusta.

Opinnäytetyön tietoperustaan kuuluivat seuraavat työvaiheet: synkän matkailun ja true crime -genren tietoperustaan tutustuminen, matkaoppaan suunnittelemiseen perehtyminen, tiedonhankinta ja kohteisiin tutustuminen. Lisäksi matkaoppaan työvaiheisiin kuuluivat kävelyreitit suunnittelu, tekstien kirjoittaminen, graafinen suunnittelu, kohteiden valokuvaaminen ja kävelyreitit kokeileminen käytännössä.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi opas, joka tutustuttaa lukijansa Helsingin keskustan synkän matkailun kohteisiin. Oppaseen valikoitui 14 erilaista kohdetta, jotka muodostavat noin 5,5 kilometrin mittaisen kävelyreitit. Oppaasta löytyvät kohteiden tarinat, osoitteet ja reittiohjeet tapahtumapaikoille.

Kieli
suomi

Sivuja 55
Liitteet 1
Liitesivumäärä 68

Asiasanat
synkkä matkailu, Helsinki, matkaopas

 <p>Karelia UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES</p>	<p>THESIS April 2022 Degree Programme in Tourism</p> <p>Tikkarinne 9 80200 JOENSUU FINLAND + 358 13 260 600 (switchboard)</p>
<p>Author Mira Kemppainen</p>	
<p>Title: Dark Helsinki - Travel Guide to the Dark Tourism Destinations in the City Center of Helsinki</p> <p>Commissioned by: WalkHelsinki</p>	
<p>Abstract</p> <p>This thesis focuses on dark tourism destinations in the city center of Helsinki. The theoretical part of the thesis covers the history, concepts, classification, ethics, and various destinations of dark tourism industry. The aim of this thesis was to prepare a travel guide that presents dark tourism destinations in Helsinki. The purpose of the guide is to present new opportunities for domestic tourism in Helsinki and increase the awareness of dark tourism.</p> <p>The following steps were taken when preparing the theoretical part of the thesis: familiarization with the knowledge base of dark tourism and the true crime genre, studying the process of travel guide preparation, information acquisition, and visiting the destinations. Additionally, the stages of preparing the travel guide included planning the walking route, writing texts, graphic design, taking photographs of the destinations, and testing them in practice.</p> <p>As a result of the thesis, a guide was created that introduces the reader to the dark tourism destinations in the city center of Helsinki. The guide features 14 destinations, which form a walking route of approximately 5.5 kilometers. The guide includes stories of the destinations, and their addresses, and directions to the locations.</p>	
<p>Language Finnish</p>	<p>Pages 55 Appendices 1 Pages of Appendices 68</p>
<p>Keywords dark tourism, Helsinki, travel guide</p>	

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön tausta	5
3	Synkkä matkailu.....	7
3.1	Mitä synkkä matkailu on?	7
3.2	Synkän matkailun luokittelu ja synkkyyden mittaaminen	9
3.3	Synkän matkailun vetovoimat	12
3.4	True crime.....	14
4	Synkän matkailun kohteet Suomessa	15
5	Matkaopas	16
5.1	Millainen on hyvä matkaopas?.....	16
5.2	Kuinka luoda matkaopas?	17
6	Opinnäytetyön toteutus	18
6.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	18
6.2	Työvaiheet ja tiedonhankinta	19
6.3	Matkaoppaan reitin suunnittelu	21
7	Matkaoppaan kohteet	23
7.1	Narinkkatori.....	23
7.2	Lasipalatsi.....	25
7.3	Suomen kansallisteatteri.....	28
7.4	Kaisaniemenkatu 4	30
7.5	Valtioneuvoston linna.....	31
7.6	Pohjoisesplanadi 7.....	33
7.7	Aleksanterinkatu 48	35
7.8	Vanha Kirkkopuisto.....	38
7.9	Yrjönkatu 7.....	39
7.10	Albertinkatu 18.....	41
7.11	Aleksanterin teatteri	43
7.12	Albertinkatu 36.....	44
7.13	Pohjoinen Rautatiekatu.....	46
7.14	Fredrikinkatu 54	48
8	Luotettavuus ja eettisyys.....	50
9	Lopuksi	51
	Lähteet.....	53

Liitteet

Liite 1   Synkkä Helsinki – Helsingin keskustan synkät kohteet

1 Johdanto

Pysähdy hetkeksi pohtimaan, mitä mielikuvia sinulla herää termistä synkkä matkailu. Ehkä mielessäsi nousevat esiin synkät ajat, surulliset kohteet, sota, rikollisuus tai jotain muuta vastaavaa? Synkkä matkailu on yhä kasvava trendi, joka jakaa mielipiteitä. Monet matkailijat eivät kuitenkaan aina edes tiedosta vieraillessaan synkän matkailun kohteissa, sillä kohteita on erittäin monenlaisia. Lisäksi synkkä matkailu ei ole vielä kovin tunnettu käsite.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen synkkää matkailua. Käsittelen, mitä synkkä matkailu tarkoittaa ja mitä siihen liittyviä käsitteitä esiintyy. Lisäksi selvitän synkän matkailun kohteiden luokittelua sekä true crime -genren käsitettä. Näiden tietojen pohjalta tavoitteenani on luoda uudenlainen matkaopas Helsingin keskustan synkkiin matkailukohteisiin. Oppaan avulla pyrin lisäämään tietoisuutta synkästä matkailusta ja tarjoamaan jotain uutta ja erilaista Helsingin sisäiseen matkailuun.

2 Opinnäytetyön tausta

Idea opinnäytetyöhöni syntyi puhtaasta mielenkiinnosta tosielämän rikoksia ja synkkää matkailua kohtaan. Maailmassa on useita kohteita, jotka ovat hyvin vahvasti sidoksissa synkkään matkailuun, ja ne houkuttelevat päivittäin paljon turisteja. Suomessa synkkä matkailu on kuitenkin vielä melko harvinaista, ja monet kohteet ovat tuntemattomia paikallisillekin. Synkän matkailun kohteita on kuitenkin mahdollista löytää lähes joka puolelta maailmaa.

Taustatutkimustani varten olen tutustunut aiemmin julkaistuihin opinnäytetöihin ja muihin teoksiin, jotka käsittelevät synkkää matkailua. Useat opinnäytetyöt ovat avanneet aihetta kertoen, mitä synkkä matkailu tarkoittaa, millaisia kohteita maailmalla on ja mikä synkässä matkailussa kiehtoo. Tällaisia opinnäytetöitä ovat esimerkiksi Tuukka-Pekka Tahvanaisen (2014) 'Synkkä turismi: Kärsimyks-

sen aakkoset' sekä Senja Eskelisen ja Tero Hämäläisen (2021) 'Synkkä turismi ilmiönä – Mikä synkässä turismissa kiehtoo?'. Suomen sisäisistä synkistä kohteista löysin kuitenkin vain yhden oppaan, Sarita Käräjähongan (2022) 'Synkän matkailun kohteet Pohjois-Karjalassa'. Näiden opinnäytetöiden lisäksi olen syventynyt aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen. Esimerkiksi vuonna 2020 valmistunut Pauli Jokisen teos 'Helsingin murhahistoria – 110 tarinaa henkirikoksista' ja Jarkko Sipilän 'Helsingin pimeä puoli: Rikoskävelyllä Helsingin keskustassa' on tarjonnut ensiarvoista tietoa aiheesta.

Alusta alkaen minulle oli selvää, että opinnäytetyöni aiheena tulee olemaan synkkä matkailu. Halusin kuitenkin käsitellä aihetta syvällisemmin kuin pelkästään esittelemällä sen. Muutaman kuukauden pohdinnan jälkeen päätin muotoilla opinnäytetyöni matkaoppaaksi. Tähän päätökseen vaikutti oma työkokemukseni matkaoppaana. Helsinki valikoitui oppaan kohteeksi käytännön syistä, sillä siellä tapahtuneista synkistä hetkistä on helppo löytää tietoa ja kohteista on mahdollista koota toimiva kävelyreitti.

Idea vahvistui, kun sain toimeksiantajan työlleni. Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Pauli Jokinen, joka on kirjailija, kävelyopas ja perustaja WalkHelsinki -yrityksessä. WalkHelsinki on yksi Suomen harvoista yrityksistä, joka on sisällyttänyt synkän matkailun tarjontaansa, ja he järjestävät opastettuja murhakävelyjä ympäri Helsinkiä. Kyseiset murhakävelyt sijoittuvat Punavuoreen, Kallioon, Töölöön ja Helsingin keskustaan. Murhakävelyiden lisäksi WalkHelsinki järjestää myös muita erilaisia kävelyopastuksia, joiden aiheita ovat esimerkiksi Helsinki sodassa, Helsingin kummitukset, Naisten Helsinki, Hietaniemen hautausmaat ja Mannerheim. (WalkHelsinki 2023.) Vaikka opinnäytetyöni ei saanutkaan kyseiseltä yritykseltä rahoitusta, Jokinen on ollut merkittävänä apuna tiedonkeruussa ja oppaan reitin suunnittelussa.

3 Synkkä matkailu

3.1 Mitä synkkä matkailu on?

Kuvittele, että eletään vuotta 1705. Seisot yhdessä ystäväsi ja perheesi kanssa Helsingin Senaatintorin läheisyydessä. Olette matkustaneet paikalle yhdessä, ja nyt liitytte muiden joukkoon. Tunnelma on jännittynyt ja kauhistunut. Ilma on lämmin ja aurinko paistaa kirkkaasti, mikä saa sinut siristelemään silmiäsi. Pian huomaat auringonsäteiden heijastuvan kiiltävästä esineestä. Kun saat katseesi tarkennettua, huomaat sen olevan pyövelin kirves. Olet monien muiden tavoin saapunut todistamaan rikollisten mestauksia.

Mestauspaikat, gladiaattoritaistelut ja pyhiinvaellukset ovat todiste siitä, että niin kauan kuin ihmiset ovat voineet matkustaa, on heitä kiinnostanut matkustaminen dramaattisiin kohteisiin, joihin liittyy tavalla tai toisella kuolema. Nämä kohteet olivat kuolemaan liittyvän matkailun varhaisia muotoja. Nykypäivänä tällaiset kuolemaan liittyvät kohteet voidaan luokitella synkäksi matkailuksi. Toisin sanoen synkällä matkailulla tarkoitetaan tietoisesti matkustamista kohteisiin, joiden historia sisältää jonkin asteista kärsimystä, väkivaltaa, katastrofeja tai kuolemaa. Synkän matkailun kohteet voivat olla esimerkiksi terrori-iskujen kohteita, kuuluisien ihmisten kuolinpaikkoja, luonnonkatastrofien tapahtumapaikkoja tai hautausmaita. (Sharpley & Stone 2009, 4.)

Synkkää matkailua käsiteltäessä saattaa usein törmätä muihinkin käsitteisiin, kuten thanaturismiin tai dark tourismiin (Sharpley & Stone 2009, 10). Suurin osa englanninkielisistä artikkeleista ja lähteistä käyttää termiä "dark tourism", josta synkkä matkailu voidaan suoraan kääntää suomeksi. Mutta mikä on ero thanaturismin ja synkän matkailun välillä? Synkkä matkailu kerrotaan saaneen alkunsa vuonna 1996 Malcolm Foleyn ja John Lennonin toimesta. Lennon ja Foley keskittyivät synkässä matkailussa sen tarjonnan ulottuvuuksiin ja tapoihin, joilla kuoleman ja kärsimyksen paikat esitetään matkailijoille. Heitä kiinnosti aiheen kaupallistaminen, ja he olettivat, että mikä tahansa kuolemaan liittyvä kohde olisi automaattisesti synkkä (Light 2016).

A.V Seatonin näkemys thanaturismista kuitenkin eroaa Lennonin ja Foleyn aatteista liittyen synkkään matkailuun. Seaton keskittyi thanaturismin tutkinnassa ennemminkin matkailijoiden käyttäytymiseen ja heidän motivaatioonsa matkustaa synkkiin kohteisiin. Hän oli vähemmän kiinnostunut kohteiden kaupallistamisesta ja tavoista, joilla synkät kohteet esiteltiin matkailijoille. Erot synkän matkailun ja thanaturismin välillä ovat hyvin pieniä ja monien mielestä käsitteet tarkoittavatkin samaa asiaa. Suurin eroavaisuus on eri tutkijoiden alkuperäisissä tutkimuksissa ja näkemyksissä kyseisistä aiheista. (Light 2016.)

Synkällä matkailulla on pitkä historia, mutta viime vuosikymmeninä se on kasvattanut suosiotaan. Tämä kehitys on todennäköisesti seurausta tiedotusvälineiden ja median kasvavasta roolista ympäri maailmaa. Tiedotusvälineiden avulla monet murhat, luonnonkatastrofit, rikokset ja onnettomuudet ovat nousseet paremmin ihmisten tietoisuuteen, mikä on helpottanut matkailua näille tapahtumapaikoille. (Sharpley & Stone 2009, 16.)

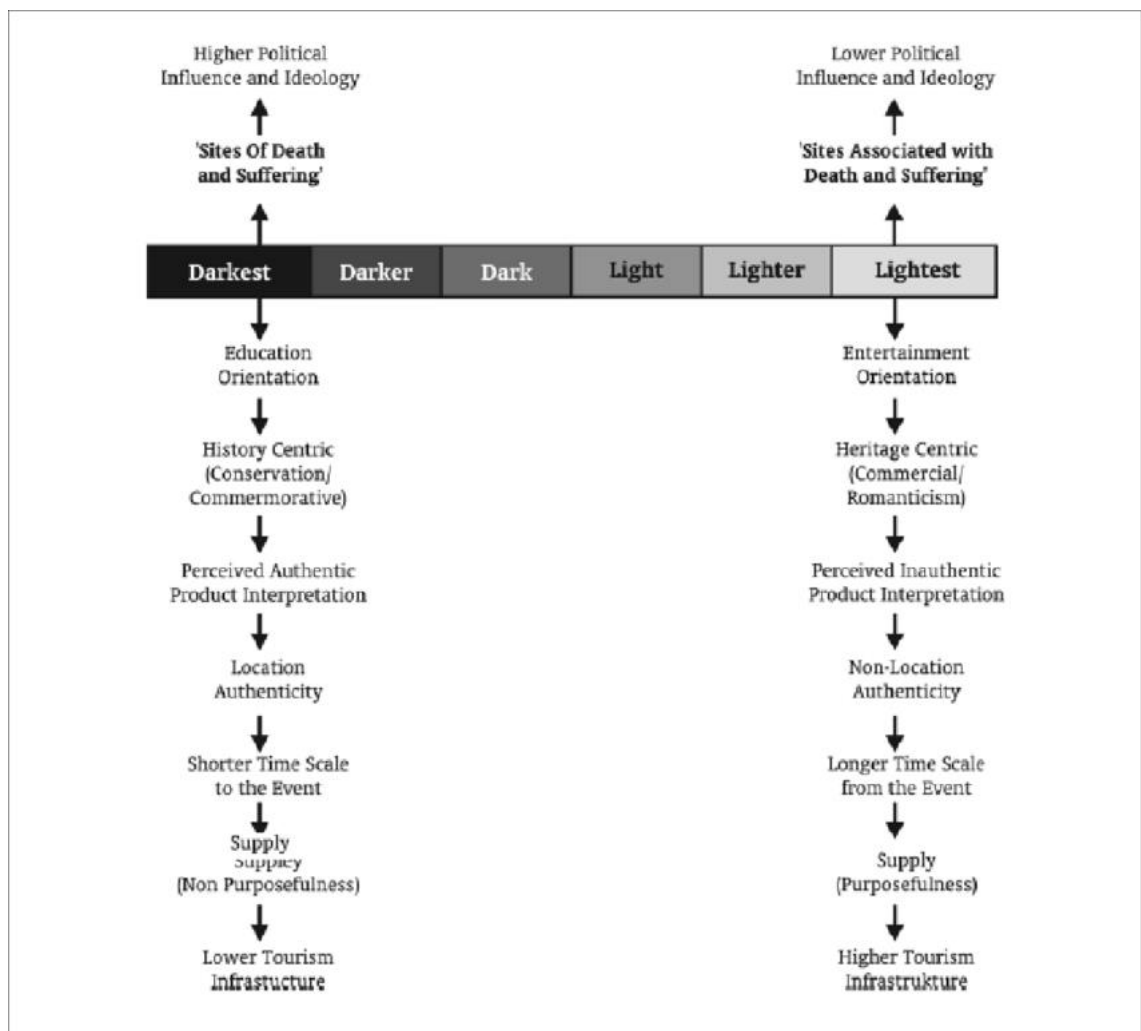
Suomen tunnetuimpiin synkän matkailun kohteisiin kuuluvat muun muassa Seilin saari, Bodomjärven ranta, Kakolan vankila ja Kyllikki Saaren suohauta (Kähärä & Lounaskorpi 2020.) Maailmalla tunnetuimpia synkän matkailun kohteita ovat esimerkiksi Auschwitzin keskitysleiri, Tšernobylin ydinvoimalan alue, Pompejin kaupunki, Hiroshima ja 9/11-muistomerkki New Yorkissa (Fes 2018). Kuten voi huomata, näitä kaikkia kohteita yhdistää kuolema.

Kun aiheena ovat kohteet, joissa on koettu kärsimystä ja kuolemaa, on välttämätöntä käsitellä myös aiheen moraalialueita ja eettisyyttä. Synkän matkailun eettisyyttä onkin usein arvosteltu, ja joissakin synkissä kohteissa vierailua on pidetty epäeettisenä tirkistelyinä. Kuolemaan liittyvät kohteet herättävät varmasti keskustelua ja mielipiteitä on yhtä monta kuin keskustelijaakin. Jotkut pitävät vierailua kohteissa, joissa ihmiset ovat menehtyneet tai kärsineet, eettisesti kyseenalaisena. Tämä näkemys saattaa jopa ohjata asiakkaiden käyttäytymistä siten, että he jättävät väliin kohteet, joita eivät pidä sopivina omasta eettisestä näkökulmastaan. (Sharpley & Stone 2009, 142–143)

Loppujen lopuksi etiikka kuitenkin riippuu jokaisen ihmisen henkilökohtaisesta ajattelutyylistä ja elämänkatsomuksesta. Tämä voi olla seurausta omista elämäkokemuksista, kasvatuksesta tai esimerkiksi kulttuurista. Matkailukokemukset ovat aina henkilökohtaisia ja näin ollen jokainen ihminen muodostaa kokemuksensa oman etiikkansa mukaisesti. (Sharpley & Stone 2009, 142–143.)

3.2 Synkän matkailun luokittelu ja synkkyyden mittaaminen

Synkkä matkailu on monipuolista ja vaihtelee suuresti eri kohteiden välillä, aivan kuten muukin matkailu ja turismi yleisesti. Termi ”synkkä” on usein liiankin laaja matkailuun viitattaessa. Kuten alla olevasta kuvioista 1 käy ilmi, synkkää matkailua voidaan luokitella erilaisiin asteikkoihin, esimerkiksi sen synkkyyden sävyjen perusteella. (Stone 2006, 150–151).

Kuvio 1. Stonen synkkyysasteikko (Stone 2006, 151.)

Yllä olevassa kuviossa synkkä matkailu on jaoteltu synkimmästä kaikkein valoisimpaan osa-alueeseen. Synkimmät kohteet ovat yleensä kohteita, joissa on tapahtunut useita kuolemia tai muuten suurta kärsimystä. Esimerkiksi Auschwitzin keskitysleiri on erittäin synkkä kohde, sillä siellä menetti henkensä yli miljoona ihmistä. Kaikista synkimmät kohteet ovat yleensä syntyneet tarkoituksettomasti ja ovat siten hyvin aitoja. Nämä kohteet ovat usein historiallisesti merkittäviä ja niillä on tai on ollut hyvin korkea vaikutusvalta poliittisesti. (Sharpley & Stone 2009, 18–21.)

Valoisimmat kohteet ovat paikkoja, jotka voidaan yhdistää kuolemaan ja kärsimykseen, mutta joissa kuolemaa tai kärsimystä ei välttämättä koskaan ole tapahtunut. Tällaiset kohteet ovat sekä poliittisesti että historiallisesti vähemmän vaikuttavia, ja ne voidaan kokea enemmän epäautenttisiksi kuin niitä synkemmät kohteet. Useat vaaleammista kohteista on yleensä avattu viihdetarkoituksessa. (Sharpley & Stone 2009, 18–21.) Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi synkistä aiheista kertovat galleriat tai näyttelyt, kuten Kristiinankaupungissa sijaitseva Galleria Gottorp, joka kertoo 1600-luvun noitavainoista (Galleri Gottorp 2022). Vaikka noitavainot ovatkin synkkä aihe, paikka ei kuitenkaan sisällä kuolemaa tai kärsimystä samoissa määrin kuin sitä synkemmäksi luokitellut kohteet.

Synkkyuden väriasteikon lisäksi synkkää matkailua voidaan jakaa erilaisiin kategorioihin kohteen teeman mukaan. Näiden alalajien, kuten muidenkin matkailumuotojen välillä on usein paljon päällekkäisyyksiä. Esimerkiksi holokaustiturismi ja kansanmurhaturismi menevät lomittain, ja ne voivat tarkoittaa samoja matkakohteita. (Dark tourism 2022.)

Kansanmurhalla tarkoitetaan tietyn ihmisryhmän systemaattista ja tarkoituksellista tappamista, yleensä sen rotuun, uskuntoon tai etniseen alkuperään perustuen. Kansanmurhamatkailu on ylivoimaisesti tunnetuin synkän matkailun muoto, sillä se kattaa useita massatragedioita kautta historian. Kansanmurhaturismiin voidaan liittää muun muassa holokausti Euroopassa, intiaanien joukko-

murhat Amerikassa ja armenialaisten kansanmurha Ottomaanien valtakunnassa. (Cultura Obscura 2023.)

Holokaustiturismi sen sijaan on kansanmurhaturismin tunnetuin muoto. Holokaustiturismilla tarkoitetaan vierailua holokaustiin ja Hitlerin lopulliseen ratkaisuun liittyvissä kohteissa. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Anne Frankin talo, holokaustin joukkohaudat ja keskitysleirit, kuten Auschwitz. (Cultura Obscura 2023.)

Jotkut synkät matkailukohteet voivat olla syntyneet esimerkiksi luonnonkatastrofien tai teollisten katastrofien seurauksena. Katastrofimatkailusta voidaan käyttää esimerkkinä vaikkapa Pompejin kaupunkia, joka hautautui tulivuorenpurkauksen seurauksena tappaen useita ihmisiä. Toinen esimerkki, joka sopii sekä katastrofi- että ydinmatkailuun, on Tšernobylin ydinvoimalan alue. (Dark tourism 2022.)

Katastrofien lisäksi paikat, joissa on tapahtunut yksittäisiä kuolemia, tai paikat, jotka voidaan muutoin liittää kuolemaan, voidaan lukea synkän matkailun kohteiksi. Tällaisia kohteita on runsaasti esimerkiksi hautamatkailussa. Hautamatkailu tarkoittaa vierailua esimerkiksi jonkun tunnetun henkilön haudalla. (Dark tourism 2022.)

Yksi tunnetuimmista synkän matkailun alalajeista on sotaturismi. Sotaturismista kiinnostunut matkailija hakeutuu kohteisiin, joissa voi nähdä merkkejä ja jäänteitä siellä käydystä sodasta. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Normandian hautausmaat ja erilaiset sotamuistomerkit ympäri maailmaa. Myös monet kansanmurha- ja holokaustiturismin kohteet kuuluvat sotaturismin piiriin. (Cultura Obscura 2023.)

Muita tunnettuja teemoja synkässä matkailussa ovat esimerkiksi vankilamatkailu ja kylmän sodan matkailu (Tourism teacher 2022). Yksi Suomen tunnetuimmista vankilamatkailukohteista sijaitsee Turussa, ja se on Kakolan vankila. Tämä paikka on merkittävä historiallinen kohde, joka kätkee sisälleen monia kammottavia tarinoita.

Kylmän sodan katsotaan kestäneen vuodesta 1947 vuoteen 1991 asti. Kyseiset vuodet olivat toisen maailmansodan jälkeistä aikaa, jolloin jännite Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen välillä kasvoi ja monet Euroopan maat jakautuivat itään ja länteen. Tuosta ajasta muistoksi on jäänyt kylmän sodan matkailun tunnetuimmat kohteet, kuten esimerkiksi Berliinin muuri ja Checkpoint Charlie. (Cultura Obscura 2023.)

3.3 Synkän matkailun vetovoimat

Kiinnostus synkkää matkailua kohtaan on selkeästi kasvanut, ja synkkään matkailuun liittyviä kohteita tarjotaan maailmalla yhä enemmän (Mustonen 2020). Mikä sitten synkissä kohteissa kiehtoo, on usein vaikea selittää. Yksi merkittävä tekijä tähän voi kuitenkin olla uteliaisuus alueella tapahtuneita tragedioita kohtaan. Ihmiset ovat kiinnostuneita epätavallisista ja ainutlaatuisista kohteista ja pyrkivät samalla sivistämään itseään oppimalla alueesta lisää. (Ghansiyal 2021.)

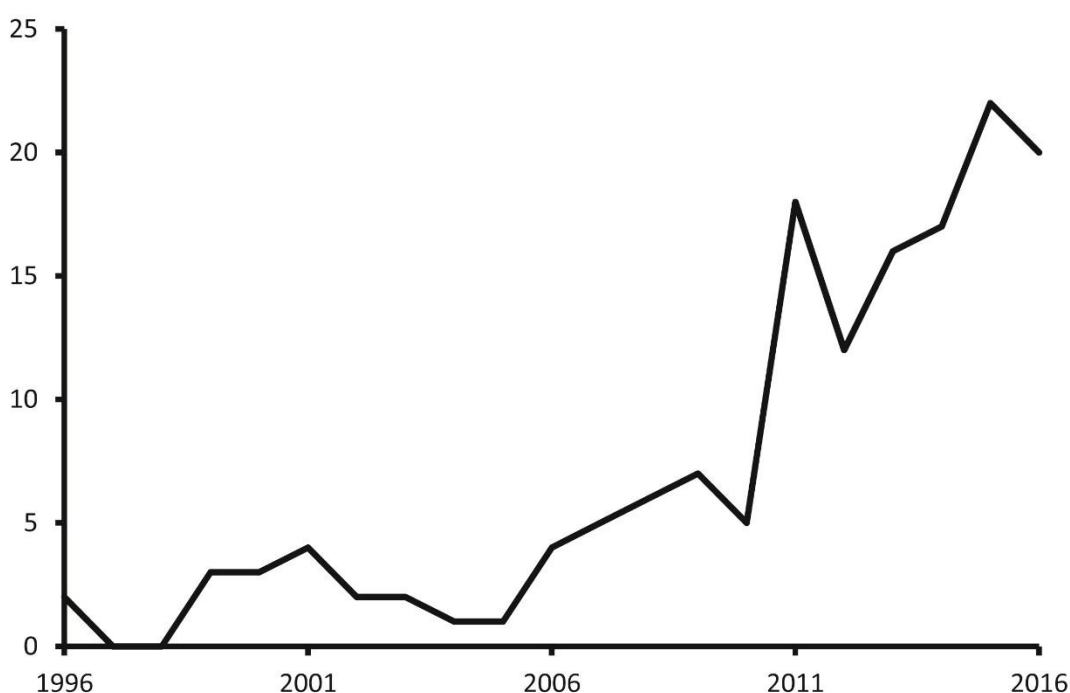
Toinen tekijä voi yksinkertaisesti olla empatia alueella sattuneen tragedian uhreja kohtaan. Tutkija Philip Stone uskoo, että synkkiin kohteisiin matkustavat voivat tragedian uhrien sijaan kuvitella itsensä samaan asemaan ja miettiä, kuinka itse olisi vastaavasta tilanteesta selvinnyt. Samalla synkissä kohteissa vierailu voi saada matkailijan kohtaamaan ja ymmärtämään oman kuolevaisuutensa. (Ghansiyal 2021.)

Tietyt synkät matkailukohteet voivat olla osa paikallista tai kansallista kulttuuriperintöä, mikä korostaa niiden merkitystä historiallisesti. Tällaiset kohteet houkuttelevat monia matkailijoita, jotka haluavat oppia lisää omasta kulttuuristaan, historiastaan ja samalla ymmärtää paremmin itseään. Tällöin matkailu liittyy olennaisesti identiteetin löytämiseen ja oman itsensä ymmärtämiseen. (Ghansiyal 2021.)

Synkästä turismista kiinnostuneita matkailijoita voi houkutelaa synkkiin kohteisiin vain yksinkertaisesti kiinnostus kauhua kohtaan. Vaikka tätä syytä saatetaan

pitää kaikkein vähiten hyväksyttävänä, se on silti todellinen motivaatio monille matkailijoille, jotka etsivät kokemuksia toisten kärsimyksistä, tragedioista ja muista pelottavista asioista. Tämä voi antaa matkailijoille mahdollisuuden kokea pelottavia tilanteita turvallisessa ympäristössä, ilman että he kuitenkaan joutuvat todelliseen vaaraan. (Ghansiyal 2021.)

Vaikka synkkää matkailua onkin ollut niin kauan kuin matkustamista vain on ollut, on sen tutkiminen lisääntynyt suuresti vasta viime vuosikymmenien aikana. On havaittu, että ”dark tourism” sanalla tehtiin vuonna 2016 lähes neljä (4) miljoonaa googlehakua. (Light 2016.) Alla olevasta kuviosta 2 voi havaita, kuinka suurta kasvua englanninkielisissä synkästä matkailusta kertovissa artikkeleissa on tapahtunut vuosien 1996 ja 2016 välillä.

Note: includes only papers published in English-language peer-reviewed journals which engage (even if critically) with dark tourism or thanatourism

Kuvio 2. Julkaistut englanninkieliset artikkelit aiheesta synkkä matkailu, vuosina 1996–2016 (Kuva: Light 2016).

Yllä olevasta kuviosta 2 voi päätellä, että englanninkielisten artikkeleiden kirjoittaminen aiheesta synkkä turismi on vuosittain kasvanut huomattavasti vuosien 1996 ja 2016 välillä. Kuviosta voi myös nähdä, että suurta kasvua on tapahtunut varsinkin vuosien 2010 ja 2011 aikana. Sen sijaan vuonna 1997 synkästä tu-

rismista kirjoitetut artikkelit ovat olleet hyvin vähäisiä verrattaessa muihin kaaviossa näkyviin vuosilukuihin. (Light 2016.)

3.4 True crime

Synkän matkailun kohteet ovat usein olennaisesti yhteydessä true crime -genreen. True crime tarkoittaa lajityyppiä eli genreä, jonka teokset kertovat tosielämän rikoksista. Tähän genreen voi usein törmätä esimerkiksi kirjallisuudessa, televisiossa tai podcasteissa. (Paavola 2020.)

Kyseinen genre on saanut alkunsa jo 1500-luvulla painokoneiden ja rikosoikeuden kehityksen myötä. Tuolloin tosirikoksia koskevat artikkelit olivat korkean hintansa vuoksi vain ylempiluokkaisten saatavilla ja sisälsivät usein uskonnollisen näkökulman. Näillä kirjoituksilla pyrittiin korostamaan tosielämän rikosten moraalisuutta ja monien tekstien opetuksena oli, että tällainen syntinen teko aiheuttaa rangaistuksen. (Simmons 2021.)

Nykyään true crime -genre on muuntautunut ja kasvattanut suosiotaan merkittävästi. True crime -genreen voi nykyisin törmätä esimerkiksi dokumenteissa, romaaneissa ja monissa eri podcasteissa. (Simmons 2021.) Aihetta tutkineet evoluutiopsykologit kertovat, että ihmisten luonteeseen kuuluu olla kiinnostunut erilaisista rikollisista väärinkäyttäytymisistä. Haluamme usein heti tietää, mitä on tapahtunut, missä ja miksi. Näin on ollut jo varhaisista metsästäjakeräilijäpäivistä alkaen, sillä rikokset ovat olleet keskeisessä osassa elämää jo silloin. (Science Focus 2022.)

Ihmiset etsivät usein jotain uutta ja innostavaa. Olipa kyse hyvästä tai pahasta, tarvitsemme jotain, joka luo jännitystä elämiimme. Kun yhdistämme tämän halun ongelmien tai mysteerien ratkaisemiseen, voimme saada tosielämän rikoksista lyhyen adrenaliinishokin turvallisessa ympäristössä. Tosielämän rikokset ovatkin yleensä mysteerejä, joiden ratkaiseminen tuo katsojalleen innostuneisuuden tunteen. (Derby 2023.)

Illinoisin yliopiston vuonna 2010 teettämässä tutkimuksessa havaittiin, että jopa 70 % Amazonin tosirikoksista kertovien kirjojen arvosteluista oli naisten kirjoittamia. Naisten koetaan yleisesti olevan kiinnostuneempia tosielämän rikoksista, kuin miesten. Psykologian lehtori Melanie Haughtonin mukaan tosielämän rikoksia ja kauhistuttavia tekoja romantisoidaan paljon. Hänen mukaansa naisia voi kenties kiehtoa tosielämän rikosten vaaran aspektit. (Derby 2023.)

Psykologian lehtori Dean Fido on todennut, että vaikka miehet joutuvat useammin rikosten uhriksi, naiset pelkäävät rikollisuutta enemmän. Naiset ovat siksi alttiimpia seuraamaan tosielämän rikoksia ja oppimaan niistä, jotta he voivat varautua tällaisiin tilanteisiin. Useimmat true crimesta kiinnostuneet naiset tuntevat myötätuntoa rikosten uhreja kohtaan, ja koska true crime -genren tapausuhrit ovat usein naisia, on naisten helpompi samaistua uhreihin. (Derby 2023.)

Rikoskirjailija Francesca Dorricott on sitä mieltä, että tasa-arvolla on merkittävä vaikutus siihen, miksi true crime -ilmiö on saavuttanut suosiota etenkin naisten keskuudessa. Dorricott toteaa, että suurin osa naisista on kasvatettu hillitsemään tekojaan, ajatuksiaan ja käytöstään. True crime -ohjelmia seuratessaan nämä naiset voivat kuitenkin tuntea helpotusta esimerkiksi rikollisen saadessa ansaitsemansa rangaistuksen. (Derby 2023).

4 Synkän matkailun kohteet Suomessa

Vaikka ulkomailta löytyykin kaikkein tunnetuimmat synkän matkailun kohteet, myös Suomesta löytyy useita synkkiä tapahtumapaikkoja. Tällaisiin kohteisiin lukeutuvat muun muassa Seilin saari, Kyllikki Saaren suohauta sekä Bodominjärven ranta. Seilin saari on pitkään tunnettu vanhana leprasairaalana, jonne vietiin parantumattomasti sairastuneet, kuurot, sokeat, mielenterveyspotilaat ja muuten vaivaiset. Saaren historia on siitä syystä synkkä, että yksikään saarelle joutuneista ei koskaan kotiutunut, sillä saarelta ei ollut poispääsyä. Monet joutuivatkin jopa tuomaan laudat omaan arkkuunsa mukanaan. (Luontoon 2022.)

Lähes 70 vuotta sitten 17-vuotias Kyllikki Saari katosi pyöräillessään kotiin har-
taustilaisuudesta. Häntä etsittiin kuukausien ajan Isojoella, lähellä hänen ka-
toamispaikkaansa. Lopulta hänet löydettiin suohaudasta surmattuna, lähes viisi
kuukautta katoamisensa jälkeen. Tuolloin murha pienellä paikkakunnalla ko-
hautti koko Suomea, ja nykyisinkin tapaus on yksi Suomen tunnetuimmista.
Murhaajaa ei koskaan olla saatu kiinni, mutta suohauta muistetaan yhä. Siitä on
tullut yksi Suomen tunnetuimmista synkistä kohteista. (Kaakinen & Rintamaa
2021.)

Kyllikki Saaren suohaudan ja Seilin saaren lisäksi tunnetuimpiin suomalaisiin
synkkiin matkakohteisiin voi lukea Bodominjärven rannan. Tapahtumat siellä
ovat varmasti painuneet lähes jokaisen suomalaisen mieleen. Vuonna 1960
neljä nuorta lähti Espoossa sijaitsevan Bodominjärven rannalle telттаilemaan.
Telttaretki ei kuitenkaan päättynyt toivotulla tavalla, vaan kolme nuorta päätyivät
kuoliaaksi hyvin raa'an väkivallan päätteeksi. Vain yksi nuorista jäi eloon, mutta
hänkin kärsi pahoista vammoista. Tapauksesta epäiltiin monia, mutta murhaa-
jaa ei ole koskaan saatu selville. (Vuolteenaho 2019.)

Havaintojeni perusteella voin todeta, että nykyään kaikki edellä mainitsemani
kohteet houkuttelevat matkailijoita synkkien tapahtumien vuoksi. Vaikka synk-
kyys ei olisikaan kohteiden ainoa vetonaula, se kuitenkin herättää jonkinastei-
ta uteliaisuutta aluetta kohtaan. On mahdollista, että ihmisiä kiehtoo jonkinlai-
nen mysteeri, sillä esimerkiksi Bodominjärven murhia tai Kyllikki Saaren kohta-
loa ei ole koskaan saatu täysin selvitettyä.

5 Matkaopas

5.1 Millainen on hyvä matkaopas?

Matkaopasta suunnitellessani, olen pohtinut millainen olisi mahdollisimman hy-
vä matkaopas. Hyvän oppaan tarkoituksena on auttaa lukijaa sekä tietämään

asioista että tekemään jotain aivan uutta. Se siis opettaa lukijalleen uusia keinoja, tapoja ja kokemuksia. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 92.)

Oman kokemukseni mukaan matkaoppaan tulisi olla helposti ymmärrettävä, selkeä ja mielenkiintoinen. Matkaoppaan tulisi myös olla tarpeeksi innostava ja temmata lukija matkaansa. Mielestäni tärkeintä kuitenkin on, että opas on luotettava. Tiedon on oltava ajantasaista, asiallista, uskottavaa ja hyvin kirjoitettua. Parhaat tekstit ovat sellaisia, joissa on onnistuttu luomaan tarina, jota tukevat laadukkaat ja korkealaatuiset kuvat.

5.2 Kuinka luoda matkaopas?

Oppaan kokoaminen tulee aloittaa perusteellisesta suunnittelusta. Suunnittelu kannattaa aloittaa pohtimalla oppaan kohderyhmää ja kohderyhmän tarpeita. Mitä kohderyhmään kuuluvan lukijan tulisi tietää, mitä etua hän saa oppaasta, millaisia ohjeita oppaan käyttäjä tarvitsee ja mikä on oppaan pyrkimys? Lisäksi tulee miettiä, mitä lukija tietää jo ennestään. Näin ollen oppaasta ei tule perusasioita käsittelevä ja lapsellinen. (Jussila, Ojanen & Tuominen 2006, 92–93.)

Opasta kirjoittaessa tulee päättää kirjoittamisen kieli. Tämä riippuu vahvasti kohderyhmän kielestä sekä murteesta tai ammattislangista. Mikäli ei ole täysin varma kohderyhmän kielestä tai omasta taidosta käyttää kyseistä slangia ja kieltä, kannattaa käyttää selkeää yleissuomea. Kielen lisäksi oppaan tekijän tulee kiinnittää huomiota siihen, kuinka puhuttelee lukijaa. Erilaisia puhuttelutyylejä ovat esimerkiksi sinuttelu, passiivi tai imperatiivi. Tärkeää on, että puhuttelutyylillä pysyy samana koko oppaan läpi. (Jussila ym. 2006, 96–97.)

Kielen ja puhuttelutyylin suunnittelun jälkeen tulee miettiä oppaan alkupuhetta, rakennetta ja sisältöä sekä tiedonhankintaa. Suurin osa internetistä haetusta tiedosta on kaikkien saatavilla. Käytettävää tietoa tulee siis harkita tarkkaan, jotta opas tarjoaa lukijalleen jotain ainutlaatuista ja omaa. Teksti on parhaimmillaan silloin, kun se on yhtenäistä ja itse muodostettua, eikä sisällä suoraan kopiaimista tai paljon lainattuja sitaatteja. (Jussila ym. 2006, 100–101.)

Kun teksti on laadittu, on suositeltavaa siirtyä oppaan visuaalisten elementtien muokkaamiseen. Visuaaliseen ilmeeseen voi kuulua esimerkiksi valokuvia, graafeja, maalauksia, karttoja tai vaikkapa taulukoita. Elementtejä lisätessä on hyvä päättää, mikä osuus niillä on oppaassa. Esimerkiksi kuvia lisätessä niin kuvalla kuin tekstilläkin on oltava oma roolinsa. Ei siis kannata kertoa samaa asiaa sekä kuvassa että tekstissä. (Jussila ym. 2006, 102–103.)

Opasta suunniteltaessa on tärkeää muistaa lukijan tarpeet, oppaan tavoite, näkökulma, puhuttelutapa ja kieli. Lisäksi on tärkeää kiinnittää huomiota teoksen rakenteeseen, sisältöön, tiedonhankintaan ja visuaaliseen ilmeeseen. (Jussila ym. 2006, 107.)

Valmistamassani Synkkä Helsinki-oppaassa päädyin käyttämään yleissuomea. Pysin kirjoittamaan koko tekstin itse ja sisällytin teokseen vain muutamia lainattuja sitaatteja oppaan kohteisiin liittyen. Suunnitteluvaiheessa pohdin oppaan kohderyhmän tarpeita ja odotuksia. Yhdeksi tärkeimmäksi tarpeeksi koin selkeät reittiohjeet eri kohteisiin, jonka vuoksi lisäsin oppaaseeni useita karttoja ja kuvia.

6 Opinnäytetyön toteutus

6.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu kahdesta osiosta: toiminnallisesta osuudesta eli produktista sekä prosessin dokumentoinnista ja raportoinnista. Toiminnallisen opinnäytetyön produkti voi tarkoittaa esimerkiksi kirjaa, verkkosivustoa, markkinointisuunnitelmaa, portfolioa, videota, näyttelyä, tapahtumaa, opasta tai jotain muunlaista tuotetta. (Airaksinen 2009.)

Opinnäytetyöni määrittyy sen luonteen vuoksi toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Tämän opinnäytetyön toiminnallinen osuus on matkaopas, joka koostuu Helsin-

gin keskustan synkän matkailun kohteista. Dokumentoinnissa olen käyttänyt apuna omia muistiinpanojani prosessista ja raportoin opinnäytetyössäni kyseisen oppaan valmistumista.

6.2 Työvaiheet ja tiedonhankinta

Aloitin matkaoppaan valmistamisen huolellisella suunnittelulla. Alkuvaiheessa pohdin muun muassa oppaan kohderyhmää, kieltä ja kohdekaupunkia. Helsinki oli ensimmäisten vaihtoehtojeni joukossa, mutta sen lisäksi pohdin myös Kuopiota, Tamperetta ja Joensuuta mahdollisiksi vaihtoehdoiksi oppaan sijainnille. Loppujen lopuksi päädyin valitsemaan Helsingin käytännön syistä, sillä Helsingistä löytyy useita synkkiä kohteita ja niiden välille on mahdollista muodostaa toimiva kävelyreitti.

Matkaoppaan suunnitteluvaiheessa harkitsin sen toteuttamista kokonaan englanniksi, jolloin sen kohdeyleisö olisi kansainväliset matkailijat, jotka saapuvat Helsinkiin ulkomailta. Lopulta kuitenkin päätin kohdentaa oppaan suomalaisille, sillä arvioin sen tavoittavan laajemman yleisön. Matkaoppaan kohderyhmäksi tarkentui suomea taitavat aikuiset, joita kiinnostavat tosielämän rikokset ja synkkä matkailu.

Seuraavana vaiheenani oli tiedonhankinta Helsingin tosirikoksista ja mahdollisista synkän matkailun kohteista. Tässä käytin apunani Helsingin synkistä kohteista tehtyjä teoksia, kuten esimerkiksi Pauli Jokisen Helsingin murhahistoria – 110 tarinaa henkirikoksista -teosta. Poimin kirjasta muutaman mielestäni tunnetuimman kohteen, joiden perusteella aloin suunnittelemaan oppaan kävelyreitit. Kun toimiva kävelyreitti alkoi hahmottua näiden muutaman kohteen ympärille, aloin tekemään nettihakuja muista reitin lähistöllä sijaitsevista teiden nimistä. Hakusanoiksi kirjoitin esimerkiksi ”Albertinkadun surma”, ”Punavuoren murha”, ”Helsingin rikokset”, ”Helsingin murhat” ja ”Helsingin rikoshistoria”. Koska minulla ei ollut ennestään kaikista Helsingin rikostapauksista tietoa ja halusin löytää erilaisia kohteita kuin Jokisen kirjassa, tämä vaihe oli silkkaa kokeilua. Välillä nettihauissa kuitenkin tuli ilmi kohteita, joissa jotain synkkää oli tapahtunut. Yksi

näistä nettiselailulla löydetyistä kohteista oli mestauspaikkana toiminut Fredrikinkatu 54.

Jatkoin nettiselailua ja eri hakusanojen kokeilua samalla, kun luin taustatiedoksi Jarkko Sipilän vuonna 2018 julkaistua kirjaa 'Helsingin pimeä puoli: 100 karua tapausta'. Kyseinen kirja tarjosi minulle loistavia vinkkejä hieman erilaisista synkistä kohteista, kuin mistä Jokinen kirjassaan kertoi. Valikoin muutaman oppaaseeni päätyneen kohteen Sipilän kirjasta. Yksi tällainen kohde oli Kaisaniemenkatu 4.

Synkkään matkailuun ja sen kohteisiin liittyy suuresti historia. Tämän vuoksi olen taustatyönä tutustunut Helsingin historiaan ja rikollisuuteen eri vuosituhanilla, muun muassa vieraillemalla Helsingin kaupunginmuseossa ja lukemalla aiheesta kertovaa kirjallisuutta. Kyseisiä kirjoja olivat muun muassa Harri Nykäsen valmistama 'Rikoksen kuvat: Helsingin poliisin arkistokuvia 1910–1960' (2006), Jari Harjun 'Rikospaikka: Helsinki' (2007) ja Pauli Jokisen 'Verikoirat ja muita terroristeja sortokauden Helsingissä' (2021). Kyseiset kirjat eivät päätyneet opinnäytetyön virallisiksi lähteiksi, mutta ne antoivat minulle paljon taustatietoa ja inspiraatiota.

Helsingin kaupunginmuseossa sijaitsevasta myymälästä löysin Vanessa Kairulahden vuonna 2018 julkaiseman kirjan nimeltään 'Helsingin henget: opas aaveiden pääkaupunkiin'. Myöskään tämä kyseinen kirja ei päätenyt opinnäytetyöni viralliseksi lähteeksi, mutta sain siitä inspiraatiota oppaan kohteisiin. Kirja sisältää erilaisia kummitustarinoita Helsingistä ja sen inspiroimana päätin sisällyttää oppaaseeni muutaman kummitustarinoihin liittyvän kohteen. Nämä kohteet oppaassa ovat Suomen Kansallisteatteri ja Aleksanterin teatteri.

Kun mahdolliset synkän matkailun kohteet olivat aselvillä, kiinnitin huomioni matkaoppaan visuaaliseen ilmeeseen. Oppaan teossa olen hyödyntänyt Canva-sovellusta. Canva sopii täydellisesti visuaaliseen suunnitteluun ja tarjoaa monipuolisia malleja eri tarkoituksiin. Opasta valmistaessa kokeilin jopa neljää erilaista tyyliä ja värimaailmaa. Lopullisen matkaoppaan yleisilmettä ja värimaailmaa suunnitelllessani päädyin kuitenkin aiheen mukaisesti mahdollisimman

synkkään teemaan. Oppaan sivuja piristävät kirkkaan oranssin väriset otsikot ja aiheisiin liittyvät kuvat.

Pyrin tuomaan kuvilla lisäarvoa matkaoppaalle ja suurimman osan kuvista olenkin ottanut itse. Matkustin Helsinkiin oppaan tekoa varten yhteensä viisi kertaa, joista kolmella otin oppaan kohteista kuvia. Alkuperäinen suunnitelmani oli matkustaa Helsinkiin vain kerran tai kahdesti, jolloin tarkoitukseni oli ottaa kohteista tarvittavat kuvat. Prosessin aikana matkaoppaan kohteet kuitenkin vaihtuivat, joten kuvien ottamiselle tuli uudelleen tarvetta. Olen muokannut kuvat mustavalkoisiksi Adobe Photoshop Express -sovelluksella, koska koin mustavalkoisen värimaailman sopivan muuten synkkään teemaan. Lisäksi olen sisällyttänyt oppaaseen tapahtumien päähenkilöistä muutamia kuvia, jotka olen eri nettilähteistä löytänyt. Näidenkin kuvien lähteet ovat löydettävissä matkaoppaan viimeisiltä sivuilta.

6.3 Matkaoppaan reitin suunnittelu

Matkaoppaan reitin suunnitteluprosessi oli pitkä ja monivaiheinen. Alkuperäinen suunnitelma oli hyvin erilainen kuin lopullinen tuote. Varhaisessa suunnitteluvaiheessa tavoitteenani oli tuottaa opas, joka käsittäisi noin 10 tai 15 Helsingin alueen tunnetuimpana pidettyä synkkää kohdetta. Tämä olisi tarjonnut kattavan oppaan laajalle alueelle ympäri Helsinkiä, ja matkailijat olisivat voineet siirtyä kohteesta toiseen julkisilla kulkuneuvoilla.

Opinnäytetyöni toimeksiantajan varmistuttua suunnitelma alkoi lopulta hieman muotoutua ja yhdeksi suurimmaksi tavoitteekseni tuli valmistaa opas, jollaista ei ole vielä olemassa. Tässä olen käyttänyt apunani työni toimeksiantajan, Pauli Jokisen, asiantuntemusta. Jokinen järjestää murhakävelyitä ja muita opastettuja kävelykierroksia Helsingin alueella, ja olemme yhdessä vertailleet kierrosten sisältöjä pyrkien löytämään kohteita, jotka eroavat mahdollisimman paljon hänen jo olemassa olevista kävelyopastuksistaan.

Tarkoitukseni oli valmistaa opas, joka parhaassa mahdollisessa tilanteessa voisi madaltaa matkailijoiden kynnystä osallistua Walk Helsingin järjestämille murhakävelyille, eikä vähennä heidän opastamiensa kävelykierrosten kävijämäärää. Erottuakseni jo aiemmin olemassa olleista kävelyopastuksista lisäsin oppaaseen kohteita, joiden synkkyyteen liittyvät esimerkiksi kummitustarinat tai ryöstöt.

Lopulta koin toimivimmaksi tavaksi valmistaa kävelyoppaan, joka voisi samalla innostaa matkailijoita liikkumaan jalkaisin. Koska tavoitteenani oli valmistaa kävelyopastukseen sopiva reitti, minulle oli tärkeää, että kohteet ovat tarpeeksi lähellä toisiaan muodostaen järkevän kokonaisuuden. Lisäksi tavoitteenani oli valmistaa matkaopas, jonka kohteet sijaitsevat Helsingin keskeisimmillä paikoilla niin, että reitin varrella voi tutustua myös muihin tunnettuihin paikkoihin kuten Helsingin tuomiokirkkoon tai Esplanadin puistoon.

Opasta valmistaessani pohdin kohteiden liikuntarajoitteisuutta. Valitettavasti kaikkien kohteiden kohdalla en kuitenkaan pystynyt takaamaan mahdollisuutta liikuntarajoitteisille matkailijoille. Tässä syynä oli epätasainen maasto ja portaat. Alkuperäisestä suunnitelmastani poiketen useat kohteet jäivät oppaastani pois erinäisistä syistä. Yksi tällaisista kohteista oli muun muassa Mikonkatu. Mikonkatu on Helsingin historiassa hyvin tunnettu sen entisistä bordelleista. Vaikkakin aihe on hyvin kiinnostava, en kuitenkaan löytänyt siitä tarpeeksi tietoa, enkä onnistunut liittämään sitä synkkään matkailuun tarpeeksi hyvin, joten päätin jättää kohteen kokonaan pois oppaan sisällöstä.

Mikonkadun lisäksi useat kohteet jäivät oppaan valikoimasta pois niiden sijainnin vuoksi. Alkuperäisessä suunnitelmassani oppaan kohteeksi valikoitui esimerkiksi Tehtaankadulla tapahtuneet poliisimurhat ja Jammu Siltavuoren tekemä kuuluisa kaksoismurha, mutta kaukaisen sijaintinsa vuoksi molemmat kohteet jäivät lopulta pois kohteista.

Oppaan suunnitteluvaiheessa yhtenä vaihtoehtonani oli pidennetty kävelyopas, jolloin reitille olisi tullut pituutta noin 10 kilometriä ja matkan varrelle olisi mahtunut 20 erilaista kohdetta. Päädyin kuitenkin lyhyempään 5,5 kilometrin reittiin,

jotta opas tavoittaisi mahdollisimman monen matkailijan ja pituus olisi kaikille sopiva. Kokeillessani kävelyreittiä ensimmäistä kertaa käytännössä koin sen juuri sopivaksi pituudeksi omatoimiselle kävelyopastukselle.

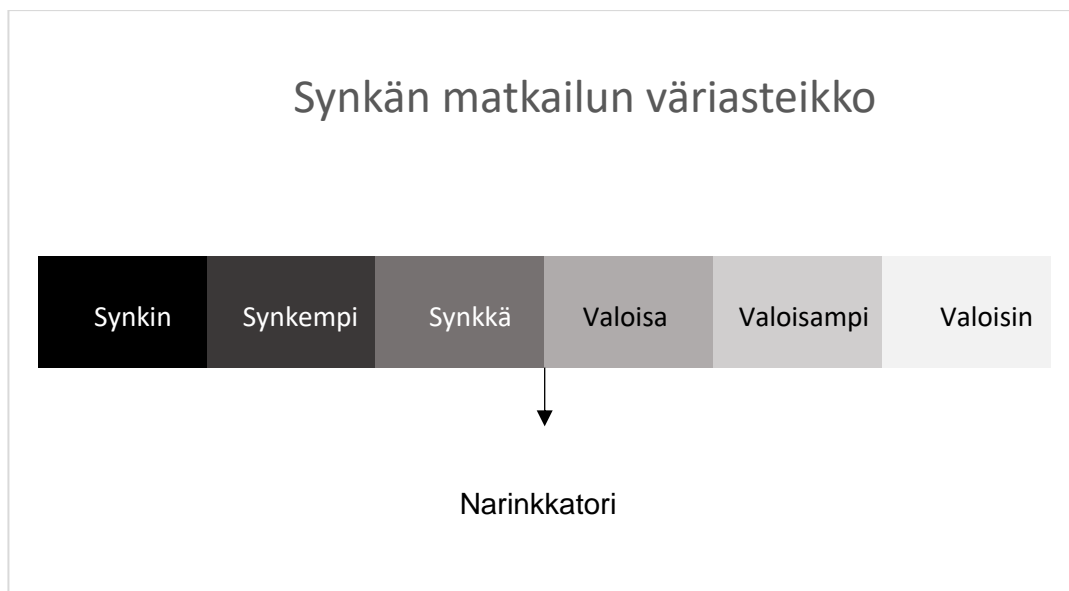
Alkuperäisen suunnitelmani mukaan tarkoitukseni oli lisätä matkaoppaan sivuille vinkkejä muista alueelta löytyvistä nähtävyyksistä ja kohteista. Tällaisia kohteita olivat muun muassa Helsingin tuomiokirkko, Esplanadi ja Amos Rex-museo. Lopullisessa versiossa kuitenkin päädyin jättämään vinkit pois helppolukuisuuden ja tasapuolisuuden vuoksi. Helsinki on pullollaan upeita kohteita ja olisi ollut haastavaa rajata niistä vain muutamia oppaaseen liitettäväksi.

7 Matkaoppaan kohteet

7.1 Narinkkatori

Oppaaseen päätyi lopulta 14 erilaista kohdetta, jotka kaikki sijoittuvat Helsingin keskustan läheisyyteen. Ensimmäisenä kohteena on Narinkkatori, jossa nuori Inga Mylläri joutui rikosten kohteeksi. Kyseisen kohteen tarina oli mielestäni yksi karmivimmista tapauksista, joka valikoitui oppaaseen.

Narinkkatori on matkaoppaan ensimmäinen kohde, sillä sen keskeinen sijainti luo erinomaisen aloituspaikan kävelyreitille. Keskeisen sijainnin lisäksi Inga Myllärin kohtalo on sykehdyttänyt suomalaisia ja moni muistaa tapauksen yhä yhtenä Suomen rikoshistorian synkimpänä. Myllärin kammottava kohtalo herätti paljon keskustelua naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta, jonka vuoksi koen sen hyvin tärkeäksi kohteeksi. Alla olevasta kuvioista 3 voit huomata kyseisen kohteen arvioimani luokittelun synkän matkailun väriasteikolla.

Kuvio 3. Synkän matkailun väriasteikko, Narinkkatori

Vaikka Inga Myllärin kohtalo onkin erittäin karmiva, en kuitenkaan sijoittaisi Narinkkatoria aivan synkimpään päätyyn synkän matkailun väriasteikolla. Kuten kuviosta 3 ilmenee, sijoittaisin tapauksen väriasteikolla enemmänkin puolivälin paikkeille. Tämä johtuu siitä, että Narinkkatori ei varsinaisesti ole Myllärin kuolinpaikka, vaikka se oli tapauksessa hyvin keskeinen tapahtumapaikka. Alueelle ei ole haluttu jättää minkäänlaista muistomerkkiä tapahtuneesta, ja vuosien saatossa alue on muuttunut merkittävästi.

Vuonna 1957 Helsingin keskustassa sijaitseva Narinkkatori näytti täysin erilaiselta kuin nykypäivänä. Tuolloin torilla sijaitsi linja-autoasema, jonka alueella saattoi öisin nähdä pysäköityjä linja-autoja ja niiden kuljettajia. Joulukuun 29. päivänä kyseinen paikka kuitenkin koitui kohtalokkaaksi nuorelle Inga Myllärille, joka joutui yhden Helsingin rikoshistorian synkimmän rikoksen uhriksi. (Jokinen 2020, 73–75.)

Tuona kohtalokkaana iltana Inga oli ystävänsä kanssa viettämässä iltaa punavuorelaisessa ravintolassa, jossa he tapasivat kaksi mukavan oloista linja-auton kuljettajana työskentelevää miestä. Neljän hengen seurue poistui lopulta yhdestä ravintolasta. He jatkoivat matkaa Helsingin Vallilaan, josta haettiin lisää juhlaa. Spriitä haettuaan he jatkoivat vielä Helsingin keskustaan ja juhlia

päädyttiin jatkamaan yhdessä asemalle pysäköidyistä linja-autoista. (Jokinen 2020, 73–75.)

Lopulta Ingan ystävä halusi päästä kotiin, joten toinen miehistä lähti häntä saattamaan. Samaan aikaan linja-autolla Inga oli jo lähes sammumisasteessa ja toinen miehistä päätti käyttää häntä seksuaalisesti hyväkseen. Tämä ei kuitenkaan miehille vielä riittänyt, vaan muutamat muutkin linja-autonkuljettajat käyttivät sammunutta Inga yötä aikana hyväkseen. (Jokinen 2020, 73–75.)

Aamu valkeni ja lopulta paikalle saapui seuraava kuljettaja, jonka oli määrä lähteä ajamaan päivän ensimmäistä linja-autovuoroa Helsingistä Lohjalle. Kuljettaja otti Ingan kyytiinsä ja lähti matkaan. Palattuaan takaisin Helsinkiin kuljettaja kertoi jättäneensä Ingan Munkkiniemen kohdalle. Inga ei kuitenkaan koskaan palannut kotiin, joten hänestä tehtiin katoamisilmoitus. Lähes kuukausi tuon kohtalokkaan illan jälkeen Ingan ruumis löytyi Leppävaarassa sijaitsevalta pelolta. Koska oli keskitalvi, Inga oli puolialastomana jäänyt kuoliaaksi. (Jokinen 2020, 73–75.)

Lopullista tarinaa loppuillan ja aamun kulusta ei ole koskaan saatu selville, mutta useat tapahtumaan osallistuneet linja-autonkuljettajat saivat tapauksesta tuomion. Vaikka tuomiot olivat hyvin lyhyitä, noin puolesta vuodesta kahteen vuoteen, saivat miehet kärsiä suurta häpeää heidän nimien ja kasvokuvien koristaessa uutisia. (Jokinen 2020, 73–75.) Inga Myllärin kylmä murha kohahdutti koko Suomea ja aiheutti paljon puhetta tasa-arvosta (Gustafsson 2017).

7.2 Lasipalatsi

Lasipalatsi valikoitui yhdeksi kohteeksi puhtaasti sen sijainnin perusteella, jolloin se ja ensimmäinen kohde Narinkkatorilla ovat näköetäisyydellä toisistaan. Mielestäni kohde on rakennuksen historian vuoksi ehdottomasti mainitsemisen arvoisen. Alla olevasta kuvioista 4 voi huomata arvioni kohteen sijoittumisesta synkän matkailun väriasteikolle.

Kuvio 4. Synkän matkailun väriasteikko, Lasipalatsi

Oman arvioni mukaan Lasipalatsi sijoittuu synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 4) kohtaan synkkä. Lasipalatsin kellarikerros on murhan tapahtumapaikka, vaikkakin kyseessä on vain yksittäinen tapaus. Synkkyyttä kuitenkin vähentää se, ettei kyseisestä murhasta ole kohteessa jäljellä lainkaan minkäänlaista muistoa ja kohteen tilat ovat kaupallisessa käytössä.

Lasipalatsi on vuonna 1936 valmistunut rakennus aivan Helsingin keskustassa. Alun perin Lasipalatsi valmistui Suomessa järjestettäviä olympialaisia varten, joiden oli määrä olla jo vuonna 1940. Tuohon aikaan kisoja kuitenkin viivästytti toinen maailmansota ja lopulta olympialaiset järjestettiin Suomessa vasta vuonna 1952. (Rakennusfakta 2023.)

Vuonna 1948 rakennus kuitenkin sai huomiota aivan muista syistä, jotka eivät liittyneet olympialaisiin lainkaan. Tuolloin rakennuksen alakerrassa oli pieniä putiikkeja ja yläkerrassa toimi suosittu ravintola. Narinkkatorilla sijaitsi tuohon aikaan Inga Myllärin kohtaloksi koitunut linja-autoasema. Näiden kahden kohteen väliin jäi aukio, jonka keskellä sijaitsi Lasipalatsin savupiippu. Rakennusta lämmitettiin hiilillä, joten aukion alapuolelta löytyi pannuhuone ja hiilivarasto. (Jokinen 2020, 76–77.)

Heinäkuun viimeisen päivän aamuna vuonna 1948 erään Lasipalatsin vaateliikkeen myyjä teki rikosilmoituksen, jonka mukaan liikkeestä oli yön aikana varastettu alushameita, pukukangasta, jumppereita ja monia muita vaatekappaleita. Ihmetystä herätti se, että molemmat vaateliikkeeseen johtavat ovet olivat olleet lukittuina eikä murtojälkiä löytynyt. (Jokinen 2020, 76–77.)

Samoihin aikoihin, kun varkautta tutkittiin, löytyi Lasipalatsin pannuhuoneesta ruumis. Ruumis paljastui 61-vuotiaaksi yövartijaksi, joka oli menehtynyt yläkropastaan löytyneisiin pistohaavoihin. Kun aluetta alettiin tutkia tarkemmin, löytyi pannuhuoneeseen johtaneesta käytävästä yläkerran liikkeestä kadonneita vaatekappaleita. Varas oli törmännyt ryöstöretkellään yövartijaan ja paetessaan puukottanut tämän kuoliaaksi. (Jokinen 2020, 76–77.)

Poliisi etsi tapahtumalle silminnäkijöitä ja saikin eräältä taksikuskilta tietoja alueella liikkuneesta miehestä, joka oli surmatyön jälkeisenä aamuna kantanut painavia matkalaukkuja. Taksikuski kertoi vieneensä miehen Harjutorille, josta mies oli laukkuineen poistunut erääseen lähistöllä sijaitsevaan rappukäytävään. Hetken päästä mies oli palannut laukkujen kanssa takaisin taksiin, kertoen määränpääkseen Pengerkadun. (Jokinen 2020, 76–77.)

Poliisi alkoi tutkia molempien osoitteiden asukkaita ja pian huomasi, että Harjutorilla asui yksi Lasipalatsin lämmittäjästä. Se selitti poliisien mielestä tilannetta hyvin, sillä tappaja oli selkeästi tuntenut Lasipalatsin käytävät. Lämmittäjänä työskennellyt mies otettiin kiinni ja häntä kuulusteltiin useasti. Hän kuitenkin päätti kiistää tietävänsä tapauksesta mitään. Poliisit päättivät kuulustella lämmittäjän vaimoa, joka lopulta myönsi heidän kotonaan käyneen miehen, jolla oli mukanaan painavat matkalaukut. Hänellä ei ollut miehestä paljonkaan tietoa, mutta tiesi kertoa miehen tapailevan erästä naista lähellä Paavalinkirkkoa. (Jokinen 2020, 76–77.)

Poliisit lähtivät alueelle oitis ja jututtaessaan siellä asuvia he saivat vinkin kuvaukseen sopivasta miehestä, joka voitaisiin löytää paikallisen suutarin liikkeestä. Poliisit saapuivat kyseiseen suutarin liikkeeseen ja yllättyivät löytäessään miehen istumasta liikkeen lattialla. Mies ei vastustellut poliiseja lainkaan, joten

pidätys tapahtui lopulta sujuvasti. Mies kertoi, että hän ja Harjutorilla asuva Lasipalatsin lämmittäjä olivat suunnitelleet ryöstön yhdessä, mutta vartijan tappaminen ei kuulunut heidän alkuperäiseen suunnitelmaansa. Lopulta tapauksesta tuomittiin tämä murhan tehnyt mies, Lasipalatsin lämmittäjä ja Pengerkadulla asunut mies, jonka luokse ryöstetyt vaatekappaleet oli piilotettu. Viimeisimpänä mainittu mies ei koskaan myöntänyt syyllisyyttään rikokseen, mutta saalista ei kuitenkaan koskaan saatu takaisin. (Jokinen 2020, 76–77.)

7.3 Suomen kansallisteatteri

Oppaaseen päätyi kaksi kohdetta, joiden synkkyys perustuu kummitustarinoihin. Nämä kohteet ovat Suomen kansallisteatteri ja Aleksanterin teatteri. Kohteet sopivat reitille sijainnillisesti todella hyvin, sekä niiden kummitustarinat tuovat oppaaseen vaihtelevuutta muiden kohteiden rinnalla. Suomen kansallisteatteri ei kuitenkaan synkkyydeltään kuulu väriasteikon synkimpään päätyyn (kuvio 5).

Kuvio 5. Synkän matkailun väriasteikko, Suomen Kansallisteatteri

Kuten yllä olevasta kuviosta 5 voi päätellä, Suomen Kansallisteatteri ei sijoitu synkän matkailun väriasteikolla kovinkaan synkkään päätyyn. Tämä johtuu siitä, ettei kyseisessä rakennuksessa ole tiedettävästi tapahtunut murhaa, kuolemaa tai muutakaan synkkää katastrofia. Sen sijaan kuolema ja kummitukset ovat liitettävissä rakennuksen tarinaan.

Suomen Kansallisteatterissa kerrotaan liikkuvan teatterin ystävien lisäksi niin reilusti kummituksia, että paikkaa voitaisiin kutsua Suomen Kansallisaaveteatteriksi. Teatteri on perustettu vuonna 1872, ja se on ensimmäinen suomenkielinen teatteri. Tuohon aikaan Suomi oli ollut vieraan vallan alla jo 60 vuotta, joten ruotsin- ja venäjänkielisiä teattereita kyllä löytyi, mutta suomen kieltä pidettiin sivistymättömänä ja liian köyhänä teatteriin. (Karvonen 2016, 200–214.)

Yksi tätä väitettä vastustavista aktivisteista oli Kaarlo Bergbom. Hän toimikin suurena vaikuttajana, ja hänestä tuli lopulta tämän teatterin ensimmäinen johtaja. Kaarlo omisti teatterille koko elämänsä, mikä lopulta kävi hänen kohtalokseen. Hänen kerrotaan vaeltelevan suuren näyttämön takana edelleen tarkistamassa, että kaikki ovet ovat lukittuina. (Karvonen 2016, 200–214.)

Yksi teatterin tunnetuimmista näyttelijöistä oli Ida Emilia Aalberg, joka karkasi kotoaan ollakseen osa teatterin näyttelijäkaartia. Aalberg nimitettiin lopulta teatterin ohjaajaksi vuonna 1909, mutta hän ei kuitenkaan menestynyt pestissään toivotulla tavalla. Vain muutama vuosi tuota myöhemmin hänet irtisanottiin ohjaajan työstään, ja hän menehtyi yllättäen vuonna 1915. Kuoleman jälkeen hänen kerrotaan kulkeneen teatterin tiloissa valkoisessa puvussaan etsien kadonnutta päiväkirjaansa tai kenties haikaillen takaisin lavalle. (Karvonen 2016, 200–214.)

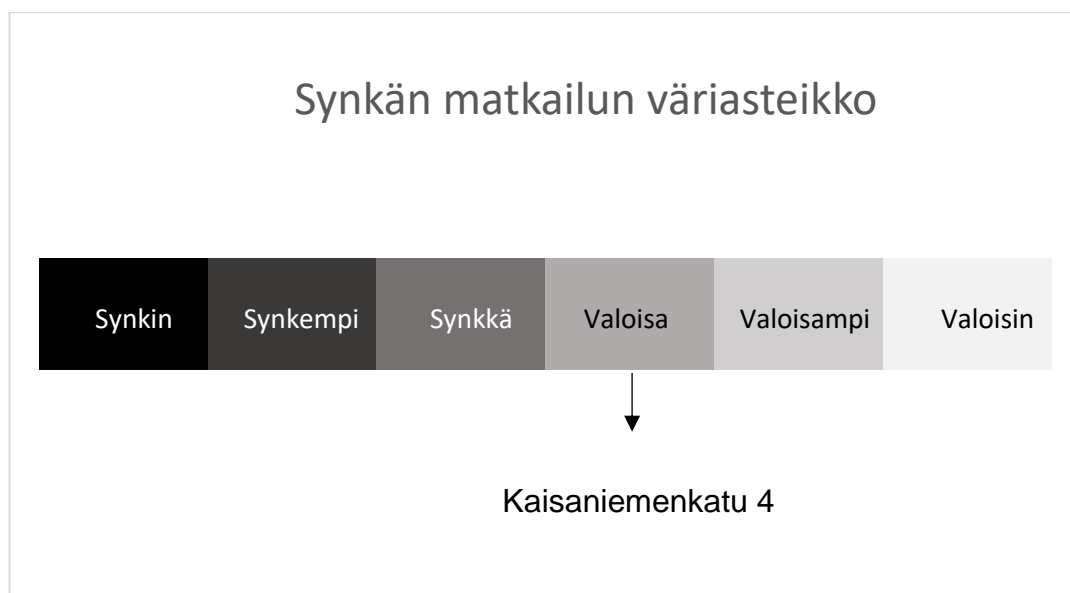
Vaikka suurin osa kansallisteatterissa esiintyvistä kummituksista onkin ystävällisiä, mahtuu joukkoon myös vähemmän ystävällisiä tragedioita. Yksi teatterin entisistä näyttelijöistä, Urho Armas Somersalmi, kuuluu yhden tällaisen tarinan pääosaan. Hän näytteli teatterissa noin 50 vuotta, jonka jälkeen vietti eläkepäiviään vaimonsa Ailin kanssa. Hänen huhuttiin olleen katkera vaimolleen, jota hän syytti siitä, ettei koskaan ollut saanut kansainvälistä näyttelijänuraa. (Karvonen 2016, 200–214.)

Vuoden 1962 huhtikuussa katkeruus lopulta purkautui ja Urho surmasi vaimonsa kirveellä, jonka oli näyttelijäystäviltään lahjaksi saanut. Tämän jälkeen hän hirtti itsensä pariskunnan kodin kylpyhuoneeseen. Urhon kerrotaan kummittele-

van teatterissa edelleen ja hänet voikin nähdä kulkemassa teatterin käytävillä verinen kirves kädessään. Välillä hän myös ilmestyy pääjohtajan aitioon, jossa hän istuu hetken tuolilla ja sen jälkeen haihtuu usvaksi. (Karvonen 2016, 200–214.)

7.4 Kaisaniemenkatu 4

Kaisaniemenkadulla tapahtunutta lasten yliajoa pohdin oppaan kannalta useaan otteeseen. Alkuperäisen suunnitelmani mukaan oppaaseen ei tulisi yhtäkään lapsiin kohdistunutta tapausta. Tämä kyseinen kohde kuitenkin herätti huomioni sen epärealiteetin vuoksi ja päätin, ettei näiden lasten kohtalo saisi unohtua. Lisäksi kohde on matkaoppaan reitin kannalta oleellinen. Synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 6) kohde ei mielestäni kuitenkaan sijoitu kaikkein synkimpään päätyyn.

Kuvio 6. Synkän matkailun väriasteikko, Kaisaniemenkatu 4

Yllä olevasta synkän matkailun väriasteikosta (kuvio 6) voi huomata kyseisen kohteen arvioimani sijoituksen synkän matkailun väriasteikolla. Kohteesta valoisan tekee se, että uhreja oli ainoastaan yksi ja tuo valitettava kuolema ei ollut tahallinen teko. Ja vaikka kyseinen kohtalo onkin kovin surullinen, alueelle ei ole pystytetty muistomerkkiä tai muutenkaan tapahtumasta muistuttavaa.

Päivä alkoi jo hämärtyä, kun kolme lasta käveli Kaisaniemenkatua 19.joulukuuta vuonna 1992. Lapset olivat sisaruksia, nuorin vain 11-vuotias ja kaksi muuta 13- ja 15-vuotiaita. Yhtäkkiä tiellä ajanut auto suistui heitä päin niin nopeasti, etteivät lapset ehtineet alta pois. Törmäys vaati 13-vuotiaan tytön hengen ja kahdelle muulle lapselle koitui vähäisiä vammoja. (Sipilä 2018, 28.)

Epätavallisen tapauksesta tekee se, että kuljettajana autossa oli 35-vuotias diplomaatti, joka ei joutunut tapauksen vuoksi lainkaan syytteeseen. Syynä tälle oli Wienin yleissopimus, jonka mukaan kaikilla diplomaateilla on vapautus rikosoikeudellisesta tuomiovallasta. Tämä ei kuitenkaan ollut ensimmäinen kerta, jolloin diplomaatit ovat saaneet vapautuksen tekemistään rikkomuksista. Muun muassa 2000-luvulla Venäjän kaupallinen lähetystö jäi kiinni parituksesta. Tuolloin lähetystön omistuksessa olevia asuntoja käytettiin prostituutioon. Tämän tapauksen lisäksi useita diplomaatteja on saatu kiinni muun muassa rattijuopumuksista, vakoojana toimimisesta sekä lukuisista liikenne rikkomuksista. (Sipilä 2018, 28.)

7.5 Valtioneuvoston linna

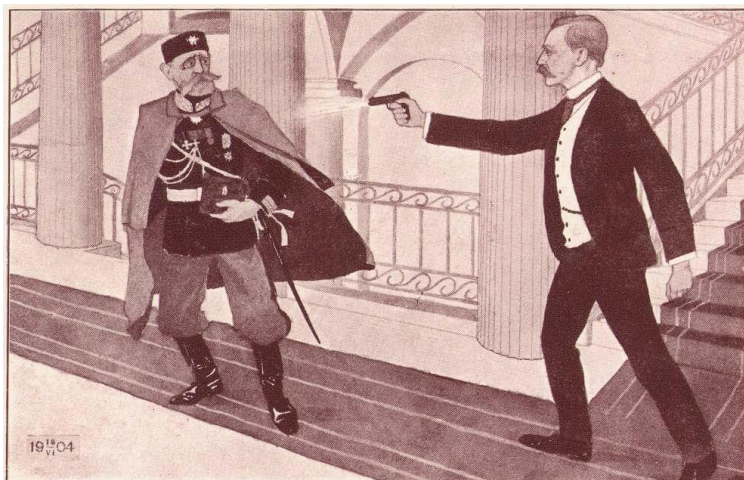
Viidentenä kohteena oppaassa on Valtioneuvostonlinnassa tapahtunut Suomen ensimmäinen poliittinen murha. Tämä kohde oli mukana jo oppaan alkuperäisessä suunnitelmassa sen tunnettavuuden vuoksi. Henkilökohtaisesti koen Bobrikovin murhan niin tärkeänä osana opasta, ettei sitä olisi voinut sivuuttaa. Synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 7) kohde sijoittuu synkempään päähän.

Kuvio 7. Synkän matkailun väriasteikko, Valtioneuvoston linna

Valtioneuvoston linna sijoittuu yllä olevalla väriasteikolla (kuvio 7) kohtaan synkkä. Tämä johtuu siitä, että kohde on saanut laajasti huomiota juuri tämän tapauksen vuoksi ja Bobrikovin murha on yksi Suomen tunnetuimmista henkiri-
koksista. Kyseisessä portaikossa on muistolaatta, joka kertoo Bobrikovin hen-
gen vieneistä tapahtumista.

Kesäkuussa vuonna 1904 tapahtui Suomen historian tunnetuin poliittinen mur-
ha. Tuolloin kenraalikuvernööri Nikolai Bobrikov sai surmansa valtioneuvoston
linnassa, kun valtiovarainoimituskunnan ylimääräinen virkamies Eugen
Schauman ampui hänet kolmella laukauksella. Schauman ei jäänyt odottele-
maan seurauksia, vaan ampui samalla itsensä. (Aittokoski 2004.) Tästä tapah-
tumasta on jälkeempinä maalattu muun muassa kuvassa 1 näkyvä maalaus.

Kuva 1. Nikolai Bobrikovin murha (Tiellä sananvapauteen 2022).

Bobrikov ei ollut ennen salamurhaansa saanut suurta suosiota toimiessaan kenraalikuvernöörinä, sillä hän pyrki parhaansa mukaan venäläistämään Suomea ja suomalaisia. Bobrikovin aikana lehdissä käytettiin sensuuria, sanomalehtiä lakkautettiin ja suomalaisia nuoria yritettiin värvätä Venäjälle armeijaan. Tämä kaikki aiheutti niin suurta vastarintaa, että kertoman mukaan Suomessa juhlittiin Bobrikovin saatua surmansa. (Aittokoski 2004.)

7.6 Pohjoisesplanadi 7

Valtioneuvostonlinnalta reitti jatkuu pienen kävelymatkan päähän osoitteeseen Pohjoisesplanadi 7. Pohjoisesplanadilla tapahtunut Venäjän valtionpankin Helsingin konttorin ryöstö oli itselleni täysin uusi aihe, mutta sijaintinsa vuoksi se sopi oppaaseen täydellisesti. Kuten alla olevasta kuviosta 8 voi havaita, synkän matkailun väriasteikolla tämä kohde sijoittuu noin puoliväliin.

Kuvio 8. Synkän matkailun väriasteikko, Pohjoisesplanadi 7

Pohjoisesplanadi 7 sijoittui mielestäni puoleen väliin synkän matkailun väriasteikkoa (kuvio 8), koska se toimi tapahtumapaikkana välikohtaukselle, jossa yksi kohteen vartijoista sai surmansa. Lisäksi tapauksen suunnitelmallisuus lisää kohteen synkkyyttä. Tuosta välikohtauksesta alkoi tapahtumaketju, joka aiheutti viiden muun henkilön kuoleman. Koska nämä kuolemat eivät kuitenkaan ottaneet paikkaansa juuri tässä osoitteessa, en koe tätä kohdetta kaikkein synkimmäksi.

Helmikuun 26. päivä vuonna 1906 jäi historian kirjoihin Helsingin rajuimman ryöstön seurauksena. Tuona päivänä 17 aseistautunutta miestä kokoontui Esplanadin puistoon, Runebergin patsaan luokse. Aseinaan he käyttivät tikareita, pistooleita ja pommeja. Miesjoukon johtajina toimivat veljekset nimeltään Jan, Karl ja Gustaf Tšokke. (Ala-Kivimäki 2014.)

Esplanadilta lähdettyään he liikkuvat kohti Venäjän valtionpankin konttoria, joka sijaitsi Pohjois-Esplanadilla. Paikalle päästyään he puukottivat ja ampuivat kuolettavasti vahtimestari Baladinia, joka yritti urheasti hyökätä tunkeutujien kimppeun. (Ala-Kivimäki 2014.) Tuolloin kuusi muuta vahtimestaria pakenivat ja piiloutuivat, jolloin joukko pääsi jatkamaan sisälle valtionpankkiin, jossa he uhkasivat työntekijöitä aseillaan. Yksi työntekijöistä ei ollut tarpeeksi nopea nostaessaan kätensä antautumisen merkiksi ja haavoittui luodista. Kaikki pankin työn-

tekijät suljettiin huoneeseen, jonka uloskäynti tukittiin pommeilla. Samaan aikaan varkaat tyhjensivät kassakaapeista ennätysellisen saaliin: 170 700 ruplaa eli nykyrahassa noin 2 miljoonaa euroa. (Ala-Kivimäki 2014.)

Lukkojen takana peloissaan odottavat pankkivirkailijat saivat annettua ikkunan kautta merkkejä Esplanadinkadulla vahdissa olleelle poliisikonstaapelille, joka hälytti lisääpua paikalle (Helsingin Sanomat 2006). Ryöstön jälkeen joukko aloitti hurjan pakomatkan, jonka aikana ei uhreilta vältytty. Neljä varasta nousi Pasilasta paikallisjunan kyytiin, joka kuljetti heidät Keravalle. Keravalla nelikko päätyi haavoittamaan nimismiestä ampumalla häntä käteen ja surmaamaan santarmin. Heidän matkansa kuitenkin päättyi pian, sillä kaikki neljä pidätettiin. (Ala-Kivimäki 2014.)

Yksi joukon johtajista, Jan Tšokke, päätyi jopa Tampereelle asti. Siellä hänet kuitenkin tunnistettiin ja vietiin poliisiasemalle. Asemalla Tšokke onnistui riuhtomaan itsensä vapaaksi, ja hän päätyi tappamaan kaksi poliisia, yhden palomiehen sekä siviilin. Lopulta Tšokke saatiin kuitenkin taltutettua vesiletkulla ja hänet toimitettiin Turun Kakolan vankilaan. Jan Tšokke kuoli Kakolan vankilassa keuhkotautiin vain neljä vuotta ryöstön jälkeen. (Ala-Kivimäki 2014.)

Lopulta silminnäkijöitä tapauksille löytyi useita, ja ryöstön kulku alkoi selvitä. Joukon kerrotaan esittäneen kaikki vaatimuksensa ”Venäjän vallankumouksellisen puolueen nimissä”. Kävi ilmi, että paikallinen poliisi oli jo viikkojen ajan pitänyt silmällä salaperäisten henkilöiden ilmestymistä Venäjältä Helsinkiin. (Helsingin Sanomat 2006.)

7.7 Aleksanterinkatu 48

Aleksanterinkatu 48 päätyi kohteeksi sen hyvän sijainnin, sekä tunnetun Tillanderin kultaliikkeen ryöstön vuoksi. Matkailijoille se antaa mahdollisuuden tutustua yhteen Helsingin pääkaduista ja yhteen Suomen kuuluisimmista ryöstöistä. Kyseinen kohde toi hyvin poikkeavuutta jo ennestään järjestettäviin murhakäve-

lyihin verratessa. Synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 9) kyseinen kohde kuitenkin pysyttelee hyvin valoisalla puolella.

Kuvio 9. Synkän matkailun väriasteikko, Aleksanterinkatu 48

Kuten yllä olevasta kuviosta 9 voi päätellä, sijoittaisin Tillanderin kultaliikkeen ryöstön valoisimpaan päätyyn synkän matkailun väriasteikolla. Tämä johtuu siitä, ettei kyseinen kohde ja tapahtumat sisällä lainkaan kuolemaa tai katastrofeja. Kohteessa on kuitenkin tapahtunut yksi hyvin kuuluisa tosielämän rikos, joten päätin sisällyttää sen tähän kävelyoppaaseen.

17.2.1985, noin kello yhdeksän aikaan aamulla virolaiset Raivo Roosna ja Aleks Lepajõe tapasivat toisensa Olympiastadionin edustalla. He vaihtoivat vaatteensa pukuihin ja jatkoivat matkaa kohti Annankatua, jonne he parkkeerasivat autonsa. Kaksikko tarkisti varmuuden vuoksi vielä lähialueet, kuten Esplanadin, Mannerheimintien ja Aleksanterinkadun mahdollisten pakoreitin tukkimisten varalta. Sen jälkeen he astuivat sisään Tillanderin koruliikkeeseen, joka sijaitsi Aleksanterinkatu 48:ssa. (Nykänen 2019.)

Kaksikosta toinen asteli myyjän luokse ja pyysi saada nähdä vitriinissä olleen timanttisormuksen. Myyjä nosti jalokivet epäröimättä esille ja silloin alkoi tapahtua. Raivo Roosna veti puvuntakkinsa alta esiin konepistoolin ja ampui sillä kerran kohti kattoa. Tuolloin kaikki kolme liikkeen myyjää ymmärsivät, mitä oli tapahtumassa, ja jähmettyivät niille sijoilleen. (Nykänen 2019.)

Liikkeen myyjät olivat tilanteesta hyvin hämmentyneitä eivätkä tehneet vastarintaa aseistautuneita miehiä vastaan. Kaksikolla menikin vain muutama minuutti heidän kahmiessa arvokkaita timantteja urheilukasseihinsa. Ryöstön jälkeen heidän pakoreittinsä oli selvä: sisäpihan kautta Esplanadille, josta he jatkoivat Stockmannin ohi, Vanhan kirkkopuiston läpi Annankadulle, jossa heidän pysäköimänsä auto odotti. (Nykänen 2019.)

Autolle päästyään kaksikko ajoi Länsisataman lähellä sijaitsevalle sivukadulle, jossa he siirsivät ryöstösaaliinsa urheilukasseista muovipusseihin ja riisuivat tunnistettavat puvuntakkinsa. Tämän jälkeen he jatkoivat matkaa Roosnan tytöstävän asunnolle, jossa he joutuivat pettymään ryöstönsä saaliiseen. Koska saalis oli pettymys, päättivät he hyökätä seuraavana päivänä uudelleen. Tällä kertaa he ottivat suunnakseen Käpylässä sijaitsevan pankkikonttorin. Kaksikko lähestyi pankin henkilökuntaa haluten vaihtaa rahaa, mutta sama kaava jatkui, ja pian he uhkasivatkin työntekijöitä aseilla. Tällä kertaa ryöstön saaliiksi koitui lähes 100 000 markkaa eli nykyrahassa noin 16 800 euroa. (Nykänen 2019.)

Roosna ja Lepajõe poistuivat paikalta nopeasti ja parkkeerasivat autonsa Hauhontielle Vallilaan. He päättivät jättää rahasaaliin sekä aseet autoon, samalla kun he itse suuntasivat Etu-Töölössä sijaitsevalle asunnolle odottelemaan tilanteen rauhoittumista. Myöhemmin samana iltana miehet kuitenkin kokivat karkvaan pettymyksen, kun he autolle palatessaan huomasivat sen olevan poissa. Poliisit olivat löytäneet sen ja siirtäneet pois. Samalla menivät rahasaalis ja aseet. (Nykänen 2019.)

Molemmat ryöstöt olivat herättäneet suurta kohua, ja useat suomalaiset seurasivat tilannetta suurella kiinnostuksella. Roosnan kuva oli vuodettu julkisuuteen ja kaksikon liikkeistä pyydettiin vinkkejä. Samaan aikaan Roosna ja Aleks piileskelivät Etu-Töölössä, Caloniuksenkadulla olevassa vuokra-asunnossa. (Nykänen 2019.)

Poliisit saivat lopulta vihiä miesten sijainnista, kun virolaisnainen, joka oli luvannut asuntonsa Roosnan tyttöystävän käyttöön otti heihin yhteyttä. Ryöstökak-sikko oli kuitenkin ehtinyt piilottaa ryöstösaaliinsa talon ullakolle. Myöhemmin Lepajõe on kertonut, että Roosna oli kaivanut käsin kuopan talon eristeisiin lähelle ullakon sisäänkäyntiä ja piilottaneen saaliin sinne. Poliisit eivät kuitenkaan koskaan onnistuneet löytämään kätköä. Myöhemmin on kerrottu, että noin kaksi vuotta ryöstöjen jälkeen Aleks Lepajökea huijannut vankitoveri vei saaliin kätköpaikasta. (Nykänen 2019.)

7.8 Vanha Kirkkopuisto

Aleksanterinkadulta matkaoppaan reitti vie seuraavaksi Bulevardilla sijaitsevaan Vanhaan Kirkkopuistoon, joka tunnetaan myös nimellä Ruttopuisto. Ruttopuisto valikoitui oppaaseen sen historiansa vuoksi. Lisäksi koin sen tuovan hyvää vaihtelua jo oppaassa olleisiin murhiin ja ryöstöihin. Puisto on rauhallinen le-vähdyspaikka aiempien kohteiden keskeisten sijaintien jälkeen. Ruttopuisto ei alla olevan synkän matkailun väriasteikon (kuvio 10) mukaan kuitenkaan kuulu kierroksen synkimpiin kohteisiin.

Kuvio 10. Synkän matkailun väriasteikko, Vanha Kirkkopuisto

Yllä olevasta kuvioista 10 voit tarkastella Ruttopuiston arvioimaani sijoittumista synkän matkailun väriasteikolle. Kohde on yhdistettävissä useisiin kuolemiin,

mutta siellä ei kuitenkaan tiedettävästi ole tapahtunut yhtäkään kuolemaa. Tämä vähentää kohteen synkkyyttä. Vaikka alueella sijaitsevat hautakivet tuovat omaa synkkää tunnelmaansa alueelle, on puiston ilmapiiri kuitenkin muutoin valoisa ja monet tulevatkin puistoon kesäisin piknikille.

Vanha Kirkkopuisto sijaitsee Helsingin keskustan läheisyydessä. Puiston lempinimi sai alkunsa vuonna 1710 Helsinkiä vaivanneen ruton vuoksi. Tuolloin rutto tappoi jopa 1 185 ihmistä, joista suuri osa on haudattu juuri kyseisen puiston alueelle. (Vihreät sylit 2023.)

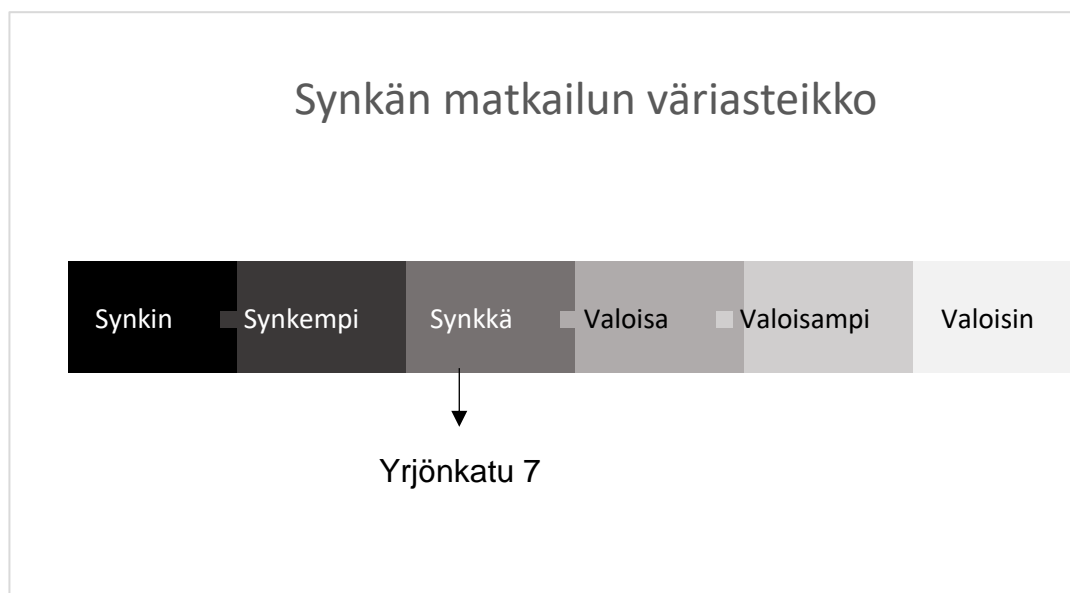
Ennen Ruttopuistoa Helsingin Kampin alueella sijaitsi jopa neljä eri hautausmaata, joille ruttoon ja nälkään kuolleet haudattiin. Kaupunki kuitenkin jatkoi kasvamistaan ja hautausmaat saivat väistyä tieltä, jolloin ainoa jäljelle jäänyt oli tämä vuonna 1790 perustettu Vanhan Kirkkopuiston hautausmaa. Aiemmat hautausmaat sijaitsivat osittain Fredrikinkadun, Yrjönkadun, Annankadun, Lönnrotinkadun ja Bulevardin kohdilla, joten myös näillä kaduilla voit kuvitella mahdollisesti käveleväsi vanhojen hautojen päällä. (Vihreät sylit 2023.)

Vuonna 1829 kuitenkin avattiin Hietaniemen hautausmaa, jolloin päätettiin, ettei tälle alueelle enää saanut haudata. Puistossa olevat hautamuistomerkit ovat siis vuosien 1790–1829 varrelta. Puiston alueella sijaitsee kaksi joukkohautaa, jotka on avattu vielä noin 90 vuotta viimeisten haudauksien jälkeen. Toisessa haudassa on vuonna 1918 Helsingin valtauksessa menehtyneitä saksalaisia sotilaita ja toisessa samaan aikaan menehtyneitä suojeluskunnan sekä valkokaartin jäseniä. Nykyisin puisto on suosittu ajanviettopaikka, erityisesti kesäisin. (Vihreät sylit 2023.)

7.9 Yrjönkatu 7

Seuraava kohde osoitteessa Yrjönkatu 7 oli mielestäni yksi mielenkiintoisimmista, sillä rikoksen uhrina oli työtään suorittanut poliisi. Minua kiehtoi etsivä Lähteen selviytymistaistelu ja kyky paljastaa rikollinen jopa niin vakavasti loukkautuneena. Monet oppaassa olevat kohteet ovat vuosien saatossa muuttuneet

ulkonäöllisesti suurestikin, mutta Yrjönkatu on säilyttänyt lähes kokonaan alkuperäisen ulkomuotonsa. Tämän vuoksi vuoden 1934 tapahtumat tuntuvat kohteessa erityisen käsinkosketeltavilta ja kammottavilta. Alla olevasta synkän matkailun väriasteikosta voit huomata kuinka kohde arvioni mukaan sijoittuu synkän matkailun väriasteikolle.

Kuvio 11. Synkän matkailun väriasteikko, Yrjönkatu 7

Kohteen synkkyyttä yllä olevassa kuviossa 11 lisää mielestäni se, että rakennus on säilynyt lähes täysin ennallaan. Lisäksi murhan yksityiskohdat lisäävät tapauksen synkkyyttä. Kaiken kaikkiaan tapahtumapaikalla kuitenkin surmansa sai vain yksi henkilö, joten kohde ei yllä kaikista synkimpään päätyyn väriasteikolla.

Tässä osoitteessa vuonna 1934 surmansa sai etsivä Uuno Lähde. Hän oli ollut selvittämässä pyörävarkautta Esplanadilla järjestettävässä huutokaupassa. Yllätyksekseen hän sai tietää, että hänen entistä kollegaansa Harry Antellia epäiltiin kyseisestä polkupyörävarkaudesta. Antell paljasti entiselle poliisikollegalleen tapaavansa rikoskumppaninsa pian Bulevardin ja Yrjönkadun risteyksessä. Näin he päättivät yhteistuumin jatkaa matkaansa kyseiselle paikalle. Tapaamispaikalle päästyään etsivä Lähde sai kuitenkin yllättyä uudelleen, kun rikoskumppaniksi paljastui toinen entinen poliisi, Harald Lönnström. (Murhakävely 2021a.)

Kyseinen rikoskaksikko päätti houkutella Lähteen Yrjönkadulla sijaitsevan talon kellariin, jossa he sitoivat miehen ja vetivät tämän päähän säkin. Lopulta he päätyivät ampumaan etsivä Lähdettä päähän. Kaksikon paettua paikalta etsivä Lähde onnistui viimeisillä voimillaan ryömimään porttikongin läpi kadulle asti. Häntä kohti ammuttu luoti oli lävistänyt posken ja suun. Hän onnistui sanomaan ohikulkijalle ”kellari”, jonka jälkeen hänen on kerrottu kirjoittaneen tupakkalaatikon kanteen ”Etsivä Antell on ampunut minut.” (Murhakävely 2021a.)

Etsivä Lähde sai tarvitsemaansa hoitoa sairaalassa ja alkuun näyttikin, että hän toipuisi hyvin. Noin puolen vuoden päästä tapahtuneesta hän kuitenkin menehtyi saamiinsa vammoihin. Antell sen sijaan tuomittiin elinkautiseen vankeuteen murhasta, sekä lukuisista varkauksista. Lönnströmiä vastaan ei kuitenkaan ollut tarpeeksi todisteita, joten häntä ei voitu pidättää. (Murhakävely 2021a.)

7.10 Albertinkatu 18

Matkaoppaan seuraava kohde sijaitsee osoitteessa Albertinkatu 18. Kohde sopi reitin varrelle hyvin, mutta suurin syy kohteen valintaan oli murhaaja Matti Haapojan maine. Haapoja on yksi 1800-luvun tunnetuimmista murhaajista ja hänen elämästään on kirjoitettu useampikin kirja. Synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 12) kohde sijoittuu lähes samaan kohtaan, kuin aiempi kohde Yrjönkadulla.

Kuvio 12. Synkän matkailun väriasteikko, Albertinkatu 18

Kuten yllä olevasta kuvioista 12 voi päätellä, sijoitin Albertinkadun kohteen väriasteikolla kohtaan synkkä. Vaikka kohteessa on tiedettävästi saanut surmansa vain yksi henkilö, kohteen synkkyyttä kuitenkin lisää Haapojan maine tunnettu murhamiehenä. Tämän lisäksi surman tekotapa tekee kohteesta synkän. Albertinkadun kohteen synkkyyttä kuitenkin vähentää se, ettei kyseinen kohde ole enää ennallaan, vaan tilalle on rakennettu uusi rakennus.

Tämä kohde liittyy vahvasti Suomen 1800-luvun tunnetuimpaan murhaajaan, Matti Haapojaan. Palataan ajassa takaisin lokakuun seitsemänten päivään vuonna 1890, jolloin tällä paikalla sijaitsi hyvin erinäköinen puutalo. Tuolloin Haapoja saapui Helsinkiin ja suuntasi suoraan täällä asuvan Maria Jemina Salosen luokse. Salonen työskenteli ilotyttönä tai kuten siihen aikaan sanottiin, kurtisaanina. Hänen kodistaan piti huolta iäkkäämpi taloudenhoitaja, joka vietti usein päivät asunnolla. Hän oli paikalla Haapojan saapumisen aikaan ja avasi tälle oven. (Tunturisusi 2023.)

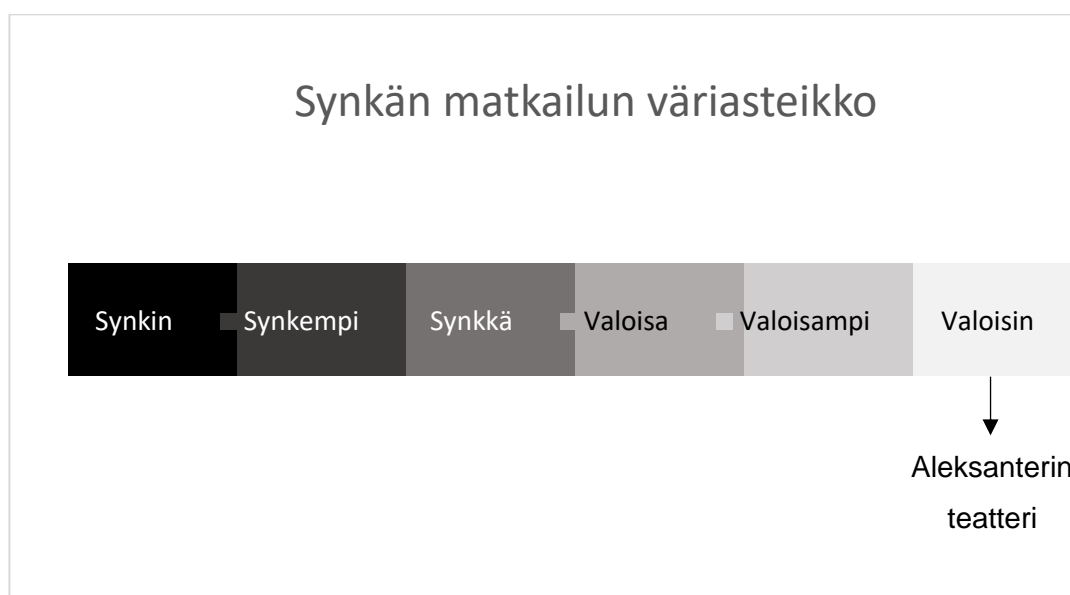
Seuraavana aamuna taloudenhoitaja palasi töihin, mutta normaalin työpäivän sijaan hän löysikin Salosen kuolleen makuuhuoneestaan. Hänet oli kuristettu ja tukehnut omalla tyynyllään. Taloudenhoitaja hälytti poliisit paikalle ja hänen antamien tietojen perusteella Haapoja onnistuttiin löytämään Porvoosta. Vielä kiinniottotilanteessa Haapoja yritti pyristellä karkuun hihastaan vetämänsä puukon avulla, mutta poliisit onnistuivat pidätyksessään. (Tunturisusi 2023.)

Kuulusteluissaan Haapoja ei näyttänyt pienintäkään katumuksen merkkiä eikä osannut tarjota minkäänlaista motiivia tai selitystä Salosen murhalle. Hän huusi taloudenhoitajalle, että tulisi tappamaan vielä hänetkin. Lopulta vuoden 1891 tammikuussa Haapoja tuomittiin menettämään oikean kätensä ja mestattavaksi sen jälkeen. Tuomiota kuitenkin muutettiin ja lopulta hänet tuomittiin elinkautiseen vankeuteen Turun Kakolan vankilassa. (Tunturisusi 2023.)

Haapojan olot Kakolassa eivät olleet ihailtavat. Hän päätyikin riistämään oman henkensä 8.1.1895. Vartijat löysivät hänet sellistään hirttäytyneenä ohueen naruun, jonka hän oli sukistaan saamistaan langoista punonut. (Tunturisusi 2023.)

7.11 Aleksanterin teatteri

1820-luvulla alkoi aate, jonka mukaan Helsinkiin piti saada oma teatteri venäjänkielisille esityksille. Olihan alueella reilusti venäjänkielisiä asukkaita ja sotaväkeä. Lopulta vuonna 1879 valmistuikin Helsingin Venäläinen valtiollinen Aleksanterin teatteri. Teatteri rakennettiin ilmiömäisen nopeasti ja jotta kustannuksissa voitiin säästää, käytettiin materiaalina Krimin sodassa tuhoutuneen Bomarsundin linnoituksen raunioita. (Karvonen 2016, 11–20.) Kuten alla olevassa kuviossa 13 kerrotaan, Aleksanterin teatteri sijoittuu synkän matkailun väriasteikolla kaikkein valoisimpaan osioon.

Kuvio 13. Synkän matkailun väriasteikko, Aleksanterin teatteri

Aleksanterin teatterin sijoittuminen yllä olevassa synkän matkailun väriasteikossa (kuvio 13) valoisimpaan osioon selittyy sillä, ettei kyseisessä rakennuksessa tiedettävästi ole sattunut yhtäkään kuolemaa tai muutakaan katastrofia. Teatteriinkin voidaan kuitenkin liittää kuolema ja sotamatkailu Bomarsundin linnoituksen raunioiden vuoksi. Teatteri on kaupallisessa käytössä, joka myös vähentää kohteen synkkyyttä.

Teatterin avajaisia juhlittiin 30.3.1880. Tuon päivän jälkeen erilaiset selittämättömät ilmiöt ovat ihmetyttäneet teatterin vieraita ja työntekijöitä. Erään kummituksen kerrotaankin tulleen Bomarsundin linnoituksen raunioiden mukana. Hu-

hujen mukaan kummitus oli Bomarsundiin sijoitettu upseeri, joka oli palavasti rakastunut erääseen suomalaiseen neitoon. Upseeri sai kuitenkin sodassa surmansa, kun Ranskan ja Englannin laivastot pommittivat linnoitusta. Tarinan mukaan hänen sielunsa ei voinut jättää Bomarsundia, vaan hän kulkee yhä levottomana teatterin tiloissa. (Karvonen 2016, 11–20.)

Upseeri ei kuitenkaan ole ainoa teatterissa nähty sotamies, vaan toisenkin sotilaan on nähty nauttivan teatterin tapahtumista. Hänen on nähty istuvan teatterin kolmannella rivillä sekä yhdessä teatterin autoista. Eräs teatterin työntekijöistä oli nähnyt sotilaan myös teatterin äänipöydän takana, ullakolla ja teknisissä tiloissa. (Karvonen 2016, 11–20.)

Erään kerran teatterin vahtimestari oli ollut sulkemassa ovia näytöksen jälkeen, kun hän yllättäen kuuli tyhjässä teatterissa raskaita askelten ääniä. Tuon jälkeen hän tarkisti huoneen uudelleen ja kysyi ”onko täällä joku?”. Vastaukseen hän sai vain raskaan huokauksen, mutta näkyvissä ei ollut ketään. Vahtimestari sulki oven, mutta askeleet kuuluivat jälleen. Tapahtumalle ei koskaan löytynyt järkevää selitystä. (Karvonen 2016, 11–20.)

7.12 Albertinkatu 36

Seuraava kohde sijaitsee osoitteessa Albertinkatu 36. Kyseisen osoitteen ampumaradalla sattunut välikohtaus on mielestäni hyvä muistutus siitä, kuinka kauheisiin tekoihin mielenterveysongelmat voivat hoitamattomana johtaa. Kohteen sijainti sopi oppaaseen täydellisesti, ohjaten kävelyreittiä takaisin kohti Helsingin ydinkeskustaa. Synkän matkailun väriasteikolla (kuvio 14) ampumaradan tapahtumat sijoittuvat synkempään kategoriaan.

Kuvio 14. Synkän matkailun väriasteikko, Albertinkatu 36

Kuten yllä olevasta synkän matkailun väriasteikosta (kuvio 14) voi havaita, sijoitin Albertinkadun ampumaradan väriasteikon synkempään päähän. Tämä johtuu siitä, että kyseisessä osoitteessa surmansa sai jopa kolme ihmistä. Surmat toteutettiin todella kylmävällä tavalla, mikä mielestäni lisää kohteen synkkyyttä.

Helmikuun 21. päivä vuonna 1999 tässä osoitteessa sijaitsevalla ampumaradalla surmansa sai kolme miestä. Heistä nuorin oli vain 23-vuotias ja toimi kyseisen radan valvojana. Surmansa saivat myös paikalla ollut 25-vuotias automaatiomekaanikko ja 37-vuotias autonkuljettaja. (Murhakävely 2021b.)

Tapahtumat saivat alkunsa, kun 30-vuotias ATK-suunnittelijana työskennellyt Sanna Sillanpää astui sisälle ampumaradan tiloihin. Koska hän oli ensikertalainen, valvoja kulki tiloissa hänen mukanaan. Ampumaharjoitusten sijaan Sanna tähtäsikin yhdeksänmillisen Beretta-pistoolin kohti valvojaa ja laukaisi aseensa. Yhteensä hän ampui jopa viittä miestä, joista kolme kuoli paikalle välittömästi ja neljäs loukkaantui vakavasti. Viides mies vastasi tulitukseen ja selvisi tilanteesta vain pienin naarmuin. Jälkeenpäin on kerrottu Sillanpään sanoneen ampuesseen ”näinhän FBI:n akatemiassa opetetaan”. (Åkman & Paananen 2019.)

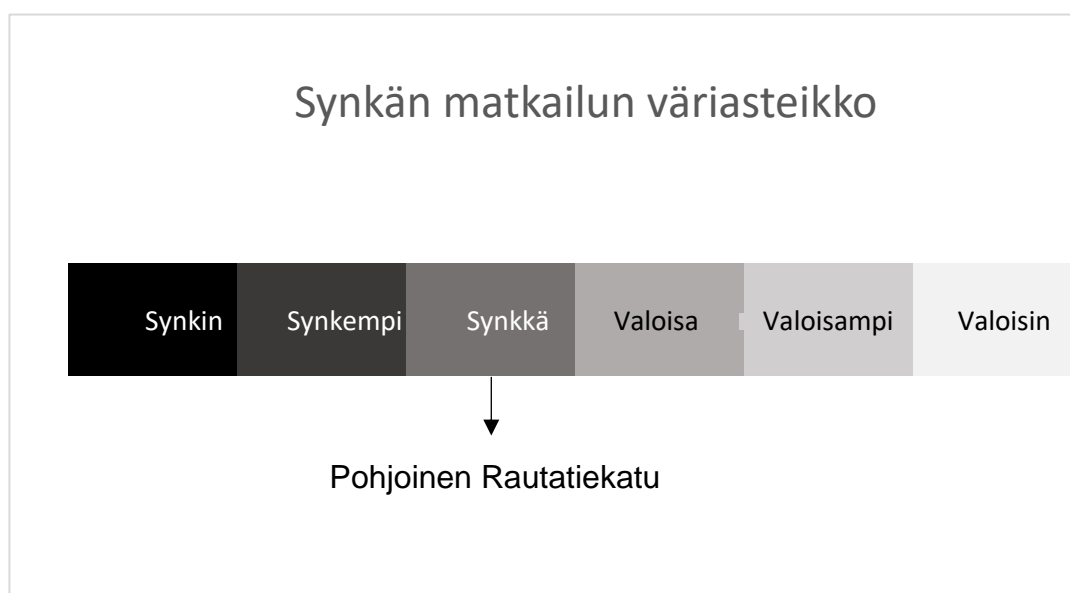
Ammuskelun jälkeen Sillanpää suuntasi kohti lentoasemaa, jossa hän osti lentolipun Lontooseen. Hänet kuitenkin otettiin turvatarkastuksessa kiinni taskuun

jääneiden patruunoiden vuoksi. Aseen hän oli heittänyt lentoaseman roskikseen. (Åkman & Paananen 2019.)

Poliisikuulusteluissa Sillanpää kertoi olevansa ”amerikkalaisen poliisin leski”. Hänet todettiin syyntakeettomaksi, ja siirrettiin Kuopion Niuvanniemeen pakko-laitoshiitoon paranoidisen skitsofrenian vuoksi. Myöhemmin on uutisoitu, että teon aikoihin TV:ssä näytettiin useita FBI:stä kertovia sarjoja, kuten esimerkiksi Pimeyden sydän ja Salaiset kansiot. Skitsofreniaa sairastavan Sillanpään epäil-lään saaneen vaikutuksia kyseisistä ohjelmista. (Åkman & Paananen 2019.)

7.13 Pohjoinen Rautatiekatu

Viimeiset kaksi kohdetta päätyivät molemmat matkaoppaaseen suureksi osaksi sijaintinsa ansiosta. Tavoitteenani oli valmistaa opas, jonka kohteet muodosta-vat järkevän reitin antaen matkailijoille mahdollisuuden aloittaa opastuksen mahdollisimman läheltä sen lopetuspaikkaa. Näin matkailijoiden, jotka eivät tunne Helsinkiä niin hyvin, on helppo löytää tiensä oppaan aloituspaikalle ja sieltä takaisin majoituspaikkaansa. Pohjoisella rautatiekadulla tapahtunut auto-pommimurha oli tekotavaltaan Suomen rikoshistoriassa niin poikkeuksellinen tapaus, että koin sen sopivan oppaaseen hyvin. Väriasteikolla (kuvio 15) kysei-nen kohde valikoitui kohtaan synkkä.

Kuvio 15. Synkän matkailun väriasteikko, Pohjoinen Rautatiekatu

Kuten yllä olevasta kuvioista 15 voi huomata, Pohjoisen Rautatiekadun kohde sijoittuu synkän matkailun väriasteikolla lähes puoliväliin. Kohteesta synkän tekee siellä sattunut murha. Erityisesti epätavallinen murhatapa ja sen suunnittelu lisäävät kohteen synkkyyttä. Synkkyyttä kuitenkin vähentää se, että tapahtumapaikalla surmansa sai vain yksi henkilö.

Heinäkuun kuudestoista päivä vuonna 2002 alkoi kauniina kesäpäivänä monelle helsinkiläiselle. Päivä ei kuitenkaan ollut yhtä aurinkoinen kaikille. Pohjoisella Rautatiekadulla autossaan istui 33-vuotias mies, joka oli matkalla rakennustyömaalle töihin. Mies oli tulossa Helsingin Ruskeasuolta, jossa hän asui siirtola-putarhamökissään. Kello 06:50 hän ajoi Mannerheimintieltä Pohjoiselle Rautatiekadulle, jossa hän joutui pysähtymään liikennevaloihin. (Sipilä 2018, 113–114.)

Ennen kuin valot ehtivät muuttua vihreiksi, hänen Opel Kadett Caravan -autonsa yllättäen räjähti. Räjähdyksessä oli hyvin voimakas, ja mies kuoli paikalle saman tien. Sen lisäksi räjähdys aiheutti tuhoa lähiympäristössä ja muutamat alueella olleet saivat lieviä vammoja. Hotelli Helkan ikkunoita rikkoutui jopa kolmannesta kerroksesta asti ja räjähdyksessä särkynyttä ikkunalasia lensi hotellin aulatiloihin. (Sipilä 2018, 113–114.)

Tapauksesta aloitettiin poliisitutkinta, mutta tapausta ehdittiin arvailla mediassa jo terrorismiksi tai uskonnollisista ja poliittisista syistä tapahtuneeksi murhaksi. Lopulta selvisi, että räjähdys oli huolella suunniteltu palkkamurha, jonka ainoana kohteena oli autossa ollut mies. Poliisien epäilykset kohdistuivat paikalta löytyneeseen mieheen, joka oli istunut omassa autossaan vain pienen matkan päässä räjähdyksestä. He veivät miehen kuulusteluihin poliisiasemalle, jossa hänen puhelimensa viesteistä löytyi räjähtäneen auton rekisteritunnus. Vyyhti alkoi ratketa. (Sipilä 2018, 113–114.)

Poliisitutkinnan aikana selvisi, että räjähtäneen auton takaluokkuun oli piilotettu kolme kiloa dynamiittia, joka toimi radio-ohjattavan leikkiauton kauko-ohjaimella.

Räjähäneen auton lähetyvillä omassa autossaan istunut mies oli yrittänyt räjäyttää pommin jo muutamaan kertaan Mannerheimintiellä, mutta lopulta onnistui teossaan tällä paikalla, Hotelli Helkan edessä. (Sipilä 2018, 113–114.)

Teosta tuomittiin lopulta yhteensä kolme miestä. Läheisessä autossa ollut pommin räjäyttäjäksi oli William Engström, ja hänet tuomittiin murhasta ja törkeästä tuhotyöstä. Myös Tommi Sandroos ja Otto Pantakoski saivat molemmat tuomiot yllytyksestä murhaan. Sandroosin naisystävää epäiltiin murhan yllytyksestä, mutta hänen syyteistään luovuttiin. (Turun Sanomat 2004.)

Kävi ilmi, että uhri oli Sandroosin naisystävän entinen mies, jonka Sandroos oli yrittänyt tappaa jo joulukuussa 2001 ampumalla häntä kohti useita laukauksia. Uhri jäi kuitenkin henkiin, joten Sandroos palkkasi hänelle ennestään tuntemattoman Engströmin avuksi. Palkkioksi murhasta sovittiin 17 000 euroa. Sandroosin ja Engströmin välikätenä toimi Sandroosin tuttava Otto Pantakoski. (Turun Sanomat 2004.) Kaikki kolme tuomittua miestä ovat jo päässeet vapauteen: kaksi murhaan yllyttäneitä miestä vuonna 2015, ja murhan toteuttanut mies vuonna 2016 (Autio 2015).

7.14 Fredrikinkatu 54

Fredrikinkatu 54 on matkaoppaan viimeinen kohde. Tähän asti oppaan kohteet ovat sisältäneet murhia, ryöstöjä ja kummituksia. Tämä kohde kuitenkin lisää kierrokselle hieman Suomen lakien historiaa ja tarinoita kuolemanrangaistuksista. Matkailijalle se tarjoaa vaihtelua aiempiin kohteisiin, sukellusta historian havinaan sekä reittiä takaisin Helsingin ydinkeskustaan. Voit havaita kohteen sijoittumisen synkän matkailun väriasteikolle alla olevasta kuviosta 16.

Kuvio 16. Synkän matkailun väriasteikko, Fredrikinkatu 54

Kuten kuviosta 16 voi havaita, Fredrikinkadun kohde sijoittuu mielestäni väriasteikon synkempään päähän. Tämä johtuu siitä, että kyseisellä paikalla on historian saatossa saanut surmansa useat ihmiset. Kyseisellä paikalla ei kuitenkaan ole tapahtumista kertovaa muistomerkkiä, joka voisi entisestään lisätä kohteen synkkyyttä.

Nykyisin Suomessa rikoksista tuomittavat suorittavat usein pitkiäkin vankeustuomioita kiven sisässä. Aina ei tilanne kuitenkaan ole ollut sama. Vielä Ruotsin vallan alla ollessa vuonna 1734, Suomessa otettiin käyttöön laki, jonka mukaan joistain rikoksista syytetyt voitiin tuomita kuolemanrangaistukseen. Tällaiset rikokset voivat olla muun muassa noituutta, jumalanpilkkua, rahan väärentämistä tai murhia. (Rimaila 2018.)

Tällä paikalla, osoitteessa Fredrikinkatu 54, tapahtui viimeinen täytäntöön pantu kuolemantuomio Helsingissä. Tuolloin surmansa sai 60-vuotias Helena Margareta Nystedt. Hänet oli tuomittu murhasta ja murhapoltosta. Murhan uhriksi joutui Anna Helena Laxström, jolta Nystedt oli samalla varastanut hopeisia ruokailuvälineitä. Nystedt oli kuitenkin jäänyt teoistaan kiinni yrittäessään myydä ruokailuvälineitä eteenpäin. Kiinni jäädessään hänet tuomittiin menettämään oikea kätensä, jonka jälkeen hänet tuli mestata ja polttaa roviolla. Tuomio toteutettiin lopulta 20.4.1819. (Rimaila 2018.)

8 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön ja matkaoppaan tekemisessä on tärkeää huomioida luotettavuus ja eettisyys. Aloitin aiheeseen tutustumisen Karelia-ammattikorkeakoulun omista ohjeista, jotka koskevat eettisyyttä ja luotettavuutta. Ohjeiden tarkoituksena on ehkäistä epärehellisyyttä, edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja parantaa opinnäytetöiden laatua (Arene 2020, 14).

Hyviin eettisiin käytäntöihin kuuluu muun muassa rehellisyys, riittävä perehtyminen aiheeseen ja käytettyjen lähteiden merkitseminen työhön (Arene 2020, 14). Lähteitä käytettäessä on luotettavuuden vuoksi muistettava lähdekriittisyys. Synkkä matkailu on aiheena innoittanut useita blogien ja artikkelien kirjoittajia. Täytyy kuitenkin muistaa, että aihe herättää yhtä monia mielipiteitä kuin on kirjoittajakin, joten lähteitä on tarkasteltava kriittisesti.

Lähteiden asianmukainen merkitseminen on tärkeä osa eettisen ja luotettavan opinnäytetyön luomisessa. Tässä työssä olen hyödyntänyt Karelia-ammattikorkeakoulun ohjeistuksia lähteiden merkitsemisestä. Hyviin eettisiin periaatteisiin kuuluu myös kuvien ja karttojen tekijänoikeuksien kunnioittaminen. Tekijänoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä olen tarkistanut huolellisesti käyttämäni verkkosivustojen tekijänoikeudet ja saanut ohjeistusta Karelia-ammattikorkeakoulun opettajilta.

Matkaoppaassani esiintyy useita erilaisia karttoja, joiden alkuperä on OpenStreetMap.org-verkkosivulla. Kyseinen sivusto sisältää avointa dataa, joka on lisensoitu. Tämä tarkoittaa, että kyseisiä karttoja saa levittää, kopioida ja muokata, kunhan julkaisussa mainitaan OpenStreetMapin ja sen tekijöiden tiedot. Jokaisessa matkaoppaassani käyttämässäni kartassa mainitsen selvästi sen alkuperäiset tekijät ja heidän lisenssinsä. Lisäksi lähdeviitteeseen sisällytän linkin alkuperäiselle verkkosivulle.

Opinnäytetyön eettisiin ohjeisiin kuuluu plagioinnin välttäminen. Estääkseni plagioinnin olen käyttänyt opinnäytetyöni tarkastamiseen plagiaatintunnistusjärjestelmää. Lisäksi olen hankkinut Karelia-ammattikorkeakoulun opettajilta apua varmistaakseni työni kieliasun oikeellisuuden.

9 Lopuksi

Ennen opinnäytetyön aloittamista minulla oli erittäin rajoittunut käsitys synkästä matkailusta. Aihe kiinnosti minua, mutta tietoni siitä olivat hyvin vähäiset. Monet erilaiset lähteet kuitenkin auttoivat minua ymmärtämään synkkää matkailua paremmin ja avasivat sen laajuuden. Alkuperäinen käsitykseni synkästä matkailusta rajoittui vahvasti keskitysleireihin ja Tšernobylin ydinvoimalan alueeseen. Laajempi perehtyminen aiheeseen on avannut silmäni siitä, kuinka laaja kirjo erilaisia synkän matkailun kohteita maailmalla todellisuudessa onkaan.

Synkän matkailun potentiaali on niin suuri, että matkaoppaiden jatkojalostaminen on täysin mahdollista. Oppaita voisi kehittää myös muista kohteista ympäri Suomea. Mikäli nämä jatkojalostetut tuotteet saavat suosiota, niitä voitaisiin kääntää englanniksi ja muille kielille. Jatkojalostuksessa voitaisiin kiinnittää erityistä huomiota kohteiden esteettömyyteen, jotta liikuntarajoitteiset matkailijat voivat nauttia synkän matkailun tarjoamista elämyksistä.

Opinnäytetyötä valmistellessani olen tutustunut useisiin käsitteisiin ja synkän matkailun kohteisiin, jotka ovat herättäneet kiinnostukseni. Valitettavasti suuri osa löytämistäni kohteista ei soveltunut matkaoppaani sisältöön kaukaisen sijaintinsa tai synkkyyden puutteensa vuoksi. Tämä kuitenkin vahvisti käsitystäni siitä, että synkällä matkailulla on runsaasti kohteita ja kasvava potentiaali nykyisten matkailutrendien myötä.

Opinnäytetyön tekeminen synkän matkailun parissa on laajentanut tietämystäni Helsingistä, sen keskustan kaduista ja historiasta. Koska matkaoppaan luominen täysin tyhjästä oli minulle uutta, opin paljon visuaalisesta ilmeestä, graafi-

sesta suunnittelusta, tiedonhausta ja oppaan kokoamisesta. Valmistamani matkaopas tullaan jatkossa löytämään Walk Helsinki -yrityksen internetsivuilta. Tavoitteenani on lisätä matkailijoiden tietoisuutta synkstä matkailusta Helsingissä ja toivon, että oppaan omatoimisuus madaltaa niin paikallisten kuin ulkopaikkakuntalaisten matkailijoidenkin kynnystä osallistua Walk Helsinki -yrityksen järjestämille kävelyopastuksille.

Lähteet

- Airaksinen, T. 2009. Toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittaminen. Toiminnallinen opinnäytetyö tekstinä.
<https://www.slideshare.net/TiinaMarjatta/toiminnallinen-opinnytety-tekstin>.19.01.2023.
- Aittokoski, H. 2004. Bobrikovin murha kuohutti Suomea sata vuotta sitten. Helsingin Sanomat. 15.6.2004.
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004231051.html>. 29.1.2023.
- Ala-Kivimäki, P. 2014. 9 hurjaa ryöstöä Helsingin keskustasta. Helsingin Sanomat. 11.4.2014.
<https://www.hs.fi/nyt/art-2000002723289.html>. 24.01.2023.
- Arene. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset.
<https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPIN%20N%20C3%84YTET%20C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>. 21.03.2023.
- Autio, S. 2015. Poikkeuksellinen palkkamurha Suomessa – Kampin autopommin räjäyttäjä vapaaksi. Ilta-Sanomat. 27.2.2015.
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000885423.html>. 29.01.2023.
- Cultura Obscura. 2023. Dark Tourism.
<https://www.culturaobscura.com/dark-tourism/>. 14.03.2023
- Dark tourism. 2022. Categories of dark tourism.
<https://www.dark-tourism.com/index.php/18-main-menu/mainmenussubpages/596-categories-of-dark-tourism#categories%20-%20graves.%20V>. 28.9.2022.
- Derby. 2023. Why are we so obsessed with true crime?
<https://www.derby.ac.uk/magazine/issue-11/why-are-we-so-obsessed-with-true-crime/>. 14.03.2023.
- Eskelinen, S. & Hämäläinen, T. 2021. Synkkä turismi ilmiönä. Mikä synkässä turismissa kiehtoo? Savonia ammattikorkeakoulu. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021121626400>. 10.01.2023.
- Fes, N. 2018. Top 7 Dark Tourism Destinations ever.
<https://www.tourism-review.com/best-dark-tourism-destinations-in-the-world-news10862>. 12.6.2022
- Galleri Gottorp. 2022. Etusivu.
<http://www.gottorp.fi/suomeksi.html>. 24.08.2022.
- Ghansiyal, A. 2021. What is the appeal of dark tourism? Travel Earth. 25.2.2021.
<https://travel.earth/what-is-the-appeal-of-dark-tourism/>. 26.8.2022.
- Gustafsson, M. 2017. Teeman Elävä arkisto: Rikosten musta maailma. Yle. 14.03.2017.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/03/13/teeman-elava-arkisto-rikosten-musta-maailma>. 26.8.2022.
- Helsingin sanomat. 2006. Venäjän valtionpankin ryöstö Helsingissä kohahdutti maata.
<https://www.hs.fi/ihmiset/art-2000004380404.html>. 24.1.2023.

- Jokinen, P. 2020. Helsingin murhahistoria, 110 tarinaa henkirikoksista. Into Kustannus Oy: Helsinki.
- Jussila, R., Ojanen, E. & Tuominen T. 2006. Tieto Kirjaksi. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Kaakinen, E. & Rintamaa, T. 2021. Teemu Keskisarja halusi selvittää, kuka murhasi Kyllikki Saaren, ja sanoo nyt tietävänsä asiasta enemmän kuin kukaan muu elossa oleva: "Arvoituksena se on yhtä iso kuin koko elämä". Yle. 2.6.2021.
<https://yle.fi/uutiset/3-11955943>. 29.8.2022.
- Karvonen, M. 2016. Aavetaloja ja ihmiskohtaloita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo.
- Kähärä, V-J. & Lounaskorpi, T. 2020. Kotimaan karmivat matkakohteet <https://matkailevattutkijat.wordpress.com/2020/05/19/kotimaan-karmivat-matkakohteet-19-5-2020/>. 12.6.2022.
- Käräjähonka, S. 2022. Synkän matkailun kohteet Pohjois-Karjalassa. Karelia Ammattikorkeakoulu.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022101121073>. 10.01.2023.
- Light, D. 2016. Progress in dark tourism and thanatourism research: An uneasy relationship with heritage tourism. Sciencedirect.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0261517717300092#sec5>. 30.9.2022.
- Luontoon. 2022. Seilin saaren historia.
<https://www.luontoon.fi/seili/historia>. 8.7.2022.
- Murhakävely. 2021a. Tappajan nimi tupakkalaatikon kannessa.
<https://murhakavely.walkhelsinki.fi/tappajan-nimi-tupakkalaatikon-kannessa/#more-120>. 9.2.2023.
- Murhakävely. 2021b. Albertinkadun ampumaratasurmat.
<https://murhakavely.walkhelsinki.fi/albertinkadun-ampumaratasurmat/>. 27.1.2023.
- Mustonen, V-L. 2020. Lähtisitkö kanssani murhakävelylle? Synkän matkailun suosio kasvaa kotimaassa. 360 Journalismia. 31.10.2020.
<https://www.360journalismia.fi/lahtisitko-kanssani-murhakavelylle-synkan-matkailun-suosio-kasvaa-kotimaassa/>. 26.8.2022
- Nykänen, R. 2019. Suomen kuuluisin jalokivisaalis katosi mystisesti eikä sitä ole löydetty vieläkään – kohuryöstäjä kertoo nyt itse vuoden 1985 tapatumista. Ilta-Sanomat. 25.4.2019.
<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006083157.html>. 26.1.2023.
- Paavola, J. 2020. True crime on karmaiseva nautinto, jonka viihdekäytöstä ei huudella muille.
<https://www.tuni.fi/unit-magazine/artikkelit/true-crime-karmaiseva-nautinto-jonka-viihdekaytosta-ei-huudella-muille>. 29.8.2022.
- Rakennusfakta. 2023. Lasipalatsi.
<https://www.rakennusfakta.fi/rakennustuote-ristimaki-oy/yrityshanke-32021.html>. 9.2.2023.
- Rimaila, E. 2018. Monen mestaus-paikan tilalla on nykyään turisti-nähtävyys – Helsingin viimeinen kuolemaan-tuomittu poltettiin roviolla Kampissa vuonna 1819. Helsingin sanomat. 29.9.2018.
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005846208.html>. 10.2.2023.
- Sananvapauteen. 2023. Bobrikovin murha.
<https://sananvapauteen.fi/artikkeli/2838>. 29.1.2023.
- Science focus. 2022. Why are we so obsessed with true crime?

- <https://www.sciencefocus.com/the-human-body/why-are-we-so-obsessed-with-true-crime/>. 29.8.2022.
- Sharpley, R. & Stone, P.R. 2009. The Darker Side of Travel, The Theory and Practice of Dark Tourism. Bristol: Channel View Publications UK.
- Simmons. 2021. The True Crime Craze: History of True Crime. <https://simmonsliis.libguides.com/c.php?g=1200533&p=8779295>. 29.8.2022.
- Sipilä, J. 2018. Helsingin pimeä puoli. Rikoskävelyllä Helsingin keskustassa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Stone, P. 2006. A dark tourism spectrum: Toward a typology of death and macabre related tourist sites, attractions and exhibitions. http://clock.uclan.ac.uk/27720/1/27720%20fulltext_stamped.pdf. 14.3.2023.
- Tahvanainen, T-P. 2014. Synkkä turismi: Kärsimyksen aakkoset. Karelia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014061312908>. 10.01.2023.
- Tourism teacher. 2022. What is dark tourism and why is it so popular? <https://tourismteacher.com/dark-tourism/>. 29.8.2022.
- Tunturisusi. 2023. Matti Haapoja. <https://www.tunturisusi.com/mattihaapoja/itsemurha.htm>. 1.2.2023.
- Turun Sanomat. 2004. Kampin autopommista elinkautinen kolmelle <https://www.ts.fi/uutiset/1073944239>. 29.01.2023.
- Vihreät sylit. 2023. Vanha Kirkkopuisto. <https://vihreatsylit.fi/vanha-kirkkopuisto/>. 30.1.2023.
- Vuolteenaho, S. 2019. Bodominjärven murhista lähes 60 vuotta – tässä seitsemän syytä miksi raaka kolmoismurha yhä kiinnostaa ihmisiä. Yle. 23.5.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-10793536>. 29.8.2022.
- Walk Helsinki. 2022. Info. <https://walkhelsinki.fi/info-contact/>. 29.8.2022.
- Åkman, E. & Paananen, K. 2019. 30-vuotias nainen tuli Albertinkadun ampumaradalle ja surmasi kolme miestä 9 mm:n Berettalla – asianajaja luonnehti 20 vuoden takaista veritekoa ”täysin sairaan ihmisen teoksi”. Iltasanomat. 21.2.2019. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006009564.html>. 27.1.2023.

ALKUPUHE

Helsingissä on aikojen saatossa tapahtunut kauhistuttavia asioita ja kaupungin historia kätkee sisäänsä monia surullisia kohtaloita. Pitelet käsissäsi opasta, joka vie sinut matkalle näiden karmivien rikosten tapahtumapaikoille.

Valmistaudu noin 5,5 kilometrin kävelykierrokseen, jonka varrelta voit löytää 14 erilaista synkkää kohdetta Helsingin keskustan alueelta. Kierros alkaa Narinkkatorilta, mutta halutessasi voit kiertää sen myös päinvastaisessa järjestyksessä aloittaen osoitteesta Fredrikinkatu 54.

Voit ottaa oppaan mukaan älypuheliminesi tai esimerkiksi paperiversioksi tulostettuna. Oppaan sivuilta löydät kohteiden sijainnit ja kartan, mutta voit myös käyttää apunasi karttasovelluksia.

KOhteet

- 1. Inga Mylläriin surma** - Narinkkatori
- 2. Lasipalatsimurha** - Mannerheimintie 22-24
- 3. Suomen kansallisteatterin kummitukset** -
Läntinen Teatterikuja 1
- 4. Lasten yliajo** - Kaisaniemenkatu 4
- 5. Nikolai Bobrikovin murha** - Valtioneuvoston
linna
- 6. Venäjän valtionpankin ryöstö** -
Pohjoisesplanadi 7
- 7. Tillanderin kultaliikkeen ryöstö** -
Aleksanterinkatu 48

ALOITUSPAIKKA: NARINKKATORI

Kierros alkaa Kampissa sijaitsevalta Narinkkatorilta.

INGA MYLLÄRIN SURMA

Vuonna 1957 Helsingin keskustassa sijaitseva Narinkkatori näytti täysin erilaiselta kuin nykypäivänä. Tuolloin torilla sijaitsi linja-autoasema, joten alueella saattoi öisin nähdä pysäköityjä linja-autoja sekä niiden kuljettajia. Joulukuun 29. päivänä kyseinen paikka kuitenkin koitui kohtalokkaaksi nuorelle **Inga Myllärille**, joka joutui yhden Helsingin rikoshistorian synkimmän rikoksen uhriksi.

Tuona kohtalokkaana iltana Inga oli ystävänsä kanssa viettämässä iltaa punavuorelaisessa ravintolassa, jossa he tapasivat kaksi mukavan oloista linja-auton kuljettajana työskentelevää miestä. Neljän hengen seurue poistui lopulta yhdessä ravintolasta ja jatkoi matkaa Helsingin Vallilaan, josta haettiin lisää juhlujuomaa. Spriitä haettuaan he jatkoivat vielä Helsingin keskustaan. Juhlia päädyttiin jatkamaan yhteen asemalle pysäköidyistä linja-autoista.

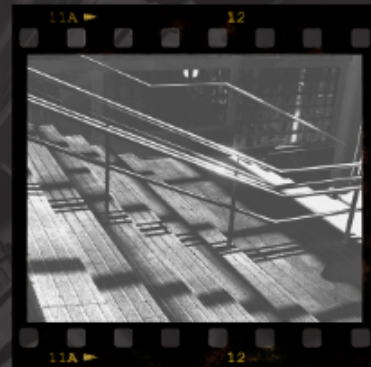

INGA MYLLÄRIN SURMA

Lopulta Ingan ystävä halusi päästä kotiin, joten toinen miehistä lähti häntä saattamaan. Samaan aikaan linja-autolla Inga oli jo lähes sammumispaikassaan ja toinen miehistä päätti käyttää häntä seksuaalisesti hyväkseen. Tämä ei kuitenkaan miehille riittänyt, vaan Inga päätyi muutaman muunkin linja-autokuljettajan hyväksikäyttämäksi.

Aamu valkeni ja lopulta paikalle saapui seuraava kuljettaja, jonka oli määrä lähteä ajamaan päivän ensimmäistä linja-autovuoroa Helsingistä Lohjalle. Kuljettaja otti Ingan kyytiinsä ja lähti matkaan. Palattuaan takaisin Helsinkiin kuljettaja kertoi jättäneensä Ingan Munkkiniemen kohdalle. Inga ei kuitenkaan koskaan palannut kotiin, joten hänestä tehtiin katoamisilmoitus. Lähes kuukausi tuon kohtalokkaan illan jälkeen, Ingan ruumis löytyi Leppävaarassa sijaitsevalta pellolta. Koska oli keskitalvi, Inga oli puolialastomana jäänyt kuoliaaksi.

Lopullista tarinaa loppuillan ja aamun kulusta ei ole koskaan saatu selville, mutta useat tapahtumaan osallistuneet linja-autonkuljettajat saivat tapauksesta tuomion. Vaikka tuomiot olivat hyvin lyhyitä, noin puolesta vuodesta kahteen vuoteen, saivat miehet kärsiä suurta häpeää heidän nimien ja kasvokuvien koristaessa uutisia. Inga Myllärin kylmä murha kohahdutti koko Suomea sekä aiheutti paljon puhetta tasa-arvosta.

REITTIOHJEET: MANNERHEIMINTIE 22 - 24

Seuraava kohde on näköetäisyydellä. Lähde kävelemään rautatieasemaa kohti. Seuraavan rakennuksen takaa löydätkin jo **Lasipalatsin aukion**, ja sen vierestä **Amos rex**- taidemuseon, joka toimii Lasipalatsin tiloissa osoitteessa Mannerheimintie 22-24.

LASIPALATSIMURHA

Edessäsi näkyvä Lasipalatsi on vuonna 1936 valmistunut rakennus aivan Helsingin keskustassa. Alun perin Lasipalatsi valmistui Suomessa järjestettäviä olympialaisia varten, joiden oli määrä olla jo vuonna 1940. Tuohon aikaan kisoja kuitenkin viivästytti toinen maailmansota ja lopulta olympiakisat järjestettiin Suomessa vasta vuonna 1952. Vuonna 1948 rakennus kuitenkin sai huomiota aivan muista syistä, jotka eivät liittyneet olympialaisiin lainkaan.

Tuolloin rakennuksen alakerrassa oli pieniä putiikkeja ja yläkerrassa toimi suosittu ravintola. Narinkkatorilla sijaitsi tuohon aikaan myös Inga Myllärin kohtaloksi koitunut linja-autoasema. Näiden kahden kohteen väliin jäi aukio, jonka keskellä sijaitsi Lasipalatsin savupiippu. Tuohon aikaan rakennusta lämmitettiin hiilillä, joten aukion alapuolelta löytyi myös pannuhuone ja hiilivarasto.

LASIPALATSIMURHA

Heinäkuun viimeisen päivän aamuna vuonna 1948 erään Lasipalatsin vaateliikkeen myyjä teki rikosilmoituksen, jonka mukaan liikkeestä oli yön aikana varastettu alushameita, pukukangasta, jumppereita ja monia muita vaatekappaleita. Ihmetystä herätti se, että molemmat vaateliikkeeseen johtavat ovet olivat olleet lukittuina eikä murtojälkiä löytynyt.

Samoihin aikoihin kun varkautta tutkittiin, löytyi Lasipalatsin pannuhuoneesta ruumis. Ruumis paljastui 61-vuotiaaksi yövartijaksi, joka oli menehtynyt yläkropastaan löytyneisiin pistohaavoihin. Kun aluetta alettiin tutkia tarkemmin, löytyi pannuhuoneeseen johtaneesta käytävästä yläkerran liikkeestä kadonneita vaatekappaleita. Varas oli törmännyt ryöstöretkellään yövartijaan ja paetessaan puukottanut tämän kuoliaaksi.

Poliisi etsi tapahtumalle silminnäkijöitä ja saikin eräältä taksikuskilta tietoja alueella liikkuneesta miehestä, joka oli surmatyön jälkeisenä aamuna kantanut painavan näköisiä matkalaukkuja.

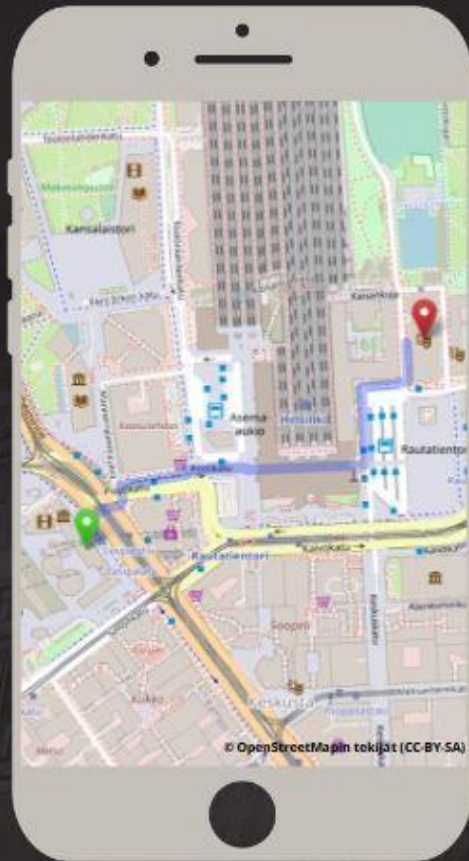
LASIPALATSIMURHA

Taksikuski kertoi vieneensä miehen Harjutorille, josta mies oli laukkuineen poistunut erääseen lähistöllä sijaitsevaan rappukäytävään. Hetken päästä mies oli palannut laukkujen kanssa takaisin taksiin, kertoen määränpääkseen Pengerkadun.

Poliisi alkoi tutkia molempien osoitteiden asukkaita ja pian huomasi, että Harjutorilla asui yksi Lasipalatsin lämmittäjästä. Se selitti poliisien mielestä tilannetta hyvin, sillä tappaja oli selkeästi tuntenut Lasipalatsin käytävät. Lämmittäjänä työskennellyt mies otettiin kiinni ja häntä kuulusteltiin useasti. Hän kuitenkin päätti kiistää tietävänsä tapauksesta mitään. Poliisit päättivät kuulustella myös lämmittäjän vaimoa, joka lopulta myönsi heidän kotonaan käyneen miehen, jolla oli mukanaan painavat matkalaukut. Hänellä ei ollut miehestä paljoakaan tietoa, mutta tiesi kertoa miehen tapailevan erästä naista lähellä Paavalinkirkkoa. Poliisit lähtivät alueelle oitis ja jututtaessaan siellä asuvia he saivat vinkin kuvaukseen sopivasta miehestä, joka voitaisiin löytää paikallisen suutarin liikkeestä.

Poliisit saapuivat kyseiseen suutarin liikkeeseen ja yllättyivät löytäessään miehen istumasta liikkeen lattialla. Mies ei vastustellut poliiseja lainkaan, joten pidätys tapahtui lopulta sujuvasti. Mies kertoi, että hän ja Harjutorilla asuva Lasipalatsin lämmittäjä olivat suunnitelleet ryöstön yhdessä, mutta vartijan tappaminen ei kuulunut heidän alkuperäiseen suunnitelmaansa. Lopulta tapauksesta tuomittiin tämä murhan tehnyt mies, Lasipalatsin lämmittäjä ja Pengerkadulla asunut mies, jonka luokse ryöstetyt vaatekappaleet olivat piilotettu. Viimeisimpänä mainittu mies ei koskaan myöntänyt syyllisyyttään rikokseen ja saalista ei koskaan saatu takaisin.

REITTIOHJEET: LÄNTINEN TEATTERIKUJA 1

Seuraava kohde on noin 600 metrin päässä. Jatka ensin Mannerheimintien yli ja ohita vasemmalle puolelle jäävä Postitalo. Pian näet edessäsi rautatieaseman. Kävele sen ohi kohti Rautatientoria. Rautatientorin vasemmalla laidalla Vilhonkadun varrella näet Suomen Kansallisteatterin.

Olet saapunut määränpäähäsi.

SUOMEN KANSALLISTEATTRIN KUMMITUKSET

Joko olet käynyt Suomen Kansallisteatterissa? Tässä rakennuksessa kerrotaan liikkuvan teatterin ystävien lisäksi myös niin reilusti kummituksia, että paikkaa voitaisiin kutsua Suomen Kansallisaaveteatteriksi. Teatteri on perustettu vuonna 1872, ja se on ensimmäinen suomenkielinen teatteri. Tuohon aikaan Suomi oli ollut vieraan vallan alla jo 60 vuotta, joten ruotsin - ja venäjänkielisiä teattereita kyllä löytyi, mutta suomen kieltä pidettiin sivistymättömänä ja liian köyhänä teatteriin.

Yksi tätä väitettä vastustavista aktivisteista, **Kaarlo Bergbom** toimikin suurena vaikuttajana, ja hänestä tuli lopulta tämän teatterin ensimmäinen johtaja. Kaarlo omisti teatterille koko elämänsä, mikä lopulta koituikin hänen kohtalokseen. Hänen kerrotaan vaeltelevan suuren näyttämön takana edelleen tarkistamassa, että kaikki ovet ovat lukittuina.

Yksi teatterin tunnetuimmista näyttelijöistä oli **Ida Emilia Aalberg**, joka karkasi kotoaan ollakseen osa teatterin näyttelijäkaartia. Aalberg nimitettiin lopulta teatterin ohjaajaksi vuonna 1909, mutta hän ei kuitenkaan menestynyt pestissään toivotulla tavalla. Vain muutama vuosi tätä myöhemmin hänet irtisanottiin ohjaajan työstään, ja hän lopulta menehtyi yllättäen vuonna 1915. Kuoleman jälkeen hänen kerrotaan kulkeneen teatterin tiloissa valkoisessa puvussaan etsien kadonnutta päiväkirjaansa, tai kenties haikaillen takaisin lavalle.

SUOMEN KANSALLISTEATTRIN KUMMITUKSET

Vaikka suurin osa kansallisteatterissa esiintyvistä kummituksista onkin ystävällisiä, mahtuu joukkoon myös vähemmän ystävällisiä tragedioita. Yksi teatterin entisistä näyttelijöistä, **Urho Armas Somersalmi** kuuluu yhden tällaisen tarinan pääosaan. Hän näytteli teatterissa noin 50 vuotta, jonka jälkeen vietti eläkepäiviään vaimonsa Ailin kanssa. Hänen huhuttiin olleen katkera vaimolleen, jota hän syytti siitä, ettei koskaan ollut saanut kansainvälistä näyttelijänuraa.

Vuoden 1962 huhtikuussa katkeruus lopulta purkautui ja Urho surmasi vaimonsa kirveellä, jonka oli näyttelijäystäviltään lahjaksi saanut. Tämän jälkeen hän hirtti itsensä pariskunnan kodin kylpyhuoneeseen. Urhon kerrotaan kummittelevan teatterissa edelleen ja hänet voikin nähdä kulkemassa teatterin käytävillä verinen kirves kädessään. Välillä hän myös ilmestyy pääjohtajan aitioon, jossa hän istuu hetken tuolilla ja sen jälkeen haihtuu usvaksi.

REITTIOHJEET: KAISANIEMENKATU 4

Seuraavaan kohteeseen kävelet noin neljässä minuutissa.

Jatka Vilhontielle noin 220 metriä eteenpäin, jonka jälkeen käänny oikealle Vuorikadulle. Jatka Vuorikattua noin 75 metriä, käänny oikealle ja kävele noin 30 metriä, jolloin saavut osoitteeseen **Kaisaniemenkatu 4.**

LASTEN YLIAJO

Päivä alkoi jo hämärtyä, kun kolme lasta käveli tällä tiellä 19.joulukuuta vuonna 1992. Lapset olivat sisaruksia, nuorin vain 11-vuotias ja kaksi muuta 13- ja 15-vuotiaita. Yhtäkkiä tiellä ajanut auto suistui heitä päin niin nopeasti, etteivät lapset ehtineet alta pois. Törmäys vaati 13-vuotiaan tytön hengen ja kahdelle muulle lapselle koitui vähäisiä vammoja.

Epätavallisen tapauksesta tekee se, että kuljettajana autossa oli 35-vuotias diplomaatti, joka ei joutunut tapauksen vuoksi lainkaan syytteeseen. Syynä tälle oli Wienin yleissopimus, jonka mukaan kaikilla diplomaateilla on vapautus rikosoikeudellisesta tuomiovallasta.

LASTEN YLIAJO

Tämä ei kuitenkaan ollut ensimmäinen kerta, jolloin diplomaatit ovat saaneet vapautuksen tekemistään rikkomuksista. Muun muassa 2000-luvulla Venäjän kaupallinen lähetystö jäi kiinni parituksesta. Tuolloin lähetystön omistuksessa olevia asuntoja käytettiin prostituutioon.

Tuon tapauksen lisäksi useita diplomaatteja on myös saatu kiinni rattijuopumuksista ja lukuisista muista liikenne rikkomuksista. Useita diplomaatteja on vuosien aikana myös pyydetty poistumaan maasta vakoiluepäilyjen takia.

REITTIOHJEET: VALTIONEUVOSTON LINNA

Seuraavaan kohteeseen matkaa on noin 650 metriä.

Lähde

Kaisaniemenkadulta Vuorikadulle johtaviin portaisiin. Samalla ohitetaan Helsingin yliopiston. Noin 180 metrin päässä käännytään vasemmalle tielle Yliopistonkatu. Jatka suoraan, kunnes näet Helsingin tuomiokirkon. Kulje Senaatintorille, josta voit jo nähdä Valtioneuvoston linnan osoitteessa Snellmaninkatu 1 A.

NIKOLAI BOBRIKOVIN MURHA

Helmikuussa 1904 virkamies **Eugen Schauman** teki lopullisen päätöksen kenraalikuvernööri **Nikolai Bobrikov** murhaamisesta. Hän laati ja allekirjoitti oman testamenttinsa jo tuolloin, valmistellen samalla myös omaa kuolemaansa. Samaan aikaan hän kirjoitti kirjeen isälleen sanoin *"Rakas, arvostettu isä. Anna anteeksi. Eugen."*

Seuraavat kuukaudet Schauman vetäytyi muiden seurasta, jottei muita hänen läheisiään yhdistettäisi hänen tulevaan tekoonsa. Hän suunnitteli tekoaan myös muilla keinoin, esimerkiksi tutustumalla ihmiskehoon lääkäri ystävänsä Birger Runebergin avustuksella. Runeberg muun muassa kertoi Schaumanille, että rinnan, vatsan ja kaulan valtimoiden alueelle ammutut luodit tekevät suurinta vahinkoa ihmiskeholle.

NIKOLAI BOBRIKOVIN MURHA

Useiden kuukausien suunnittelun jälkeen Schauman viimein toteutti tekonsa 16. kesäkuuta 1904. Hän aloitti päivänsä tavanmukaisella tavalla käyden kävelyllä. Kotiin palatessaan hän osallistui yhteisaamiaiselle, jossa hän muiden paikalla olijoiden mukaan oli leikkisä ja iloinen. Aamiaisen loputtua hän hyvästeli koiransa, katsoi kelloaan ja lähti.

Kello oli vähän yli kymmenen. Schauman käveli Nikolainkadun ja Rauhankadun kautta kohti Hallituskatua, josta lopulta siirtyi Senaatintorin laidalla sijaitsevaan Valtioneuvoston linnaan. Koska hän tunsu talon hyvin ja häneen ei kiinnitetty lainkaan huomiota, hän pääsi kapuamaan ylimpään kerrokseen, josta hänellä oli esteetön näkymä Senaatintorille.

Noin varttia vaille yksitoista kenraalikuvernööri Nikolai Bobrikov viimein astui Senaatintorille ja jatkoi kohti Valtioneuvoston linnaa. Schauman tarkkaili seuruetta ja odotti Bobrikovin lähestymistä. Bobrikov nousikin portaita yläkertaa kohti, jolloin Schauman lähestyi häntä laskeutuen portaita alaspäin. Bobrikov ehti nousta toiseen kerrokseen, jolloin Schauman astui hänen eteensä ja ampui Browning-aseellaan kolme laukausta tähdäten suoraan Bobrikovin rintaan. Schauman ei jäänyt tarkastamaan työnsä tulosta, vaan ampui kaksi laukausta myös omaan sydämeensä tähdäten. Hän kuoli luoteihin välittömästi.

NIKOLAI BOBRIKOVIN MURHA

Bobrikov ei kuitenkaan kuollut heti. Ensimmäinen luoti kimposi hänen univormunsa napista pois päin ja toinen nirhaisi vain hänen kaulaansa. Mutta kolmas osui Bobrikovia vatsaan, jossa se pirstoutui hänen sisäelimiinsä. Ensimmäisenä apuun riensi vahtimestari.

"Onko teidän ylhäisyytenne haavoittunut?" hän kysyi.

"En!" Bobrikov vastasi.

"Mutta teidän kaulanne on veressä" vahtimestari jatkoi.

"Siinä tapauksessa minä olen haavoittunut" Bobrikov vastasi.

Bobrikov asetettiin nojatuoliin ja ryhdyttiin hälyttämään apua. Bobrikov kiidätettiin leikkaukseen pikimmiten. Leikkausyrityksestä huolimatta hän menehtyi 17.6.1904 kello yhden jälkeen yöllä.

Mutta miksi Eugen Schauman päätti murhata Bobrikovin? Tuohon aikaan Suomea pyrittiin venäläistämään monin eri keinoin ja Nikolai Bobrikov oli tunnettu venäläistämisen keulahahmo. Monet suomalaiset kuitenkin vastustivat venäläistämistä ja harjoittivat niin passiivista kuin aktiivistakin vastarintaa. Monet heistä olivat jopa suunnitelleet Bobrikovin murhaamista. Lopulta Eugen Schauman onnistui suunnitelmassaan. Huhujen mukaan osa suomalaisista pitivät Schaumania jopa kansallissankarina tekonsa seurauksena.

REITTIOHJEET: POHJOISESPLANADI 7

Seuraava kohde sijaitsee noin 300 metrin päässä nykyisestä sijainnistasi. Kulje Snellmanninkadun suuntaisesti pois päin Helsingin tuomiokirkosta, ja jatka matkaasi Katariinankadulle. Tien päädyssä käänny vasemmalle, ja jatka matkaasi noin 25 metriä, jonka jälkeen olet saapunut määränpäähäsi **Pohjoisesplanadi 7**.

VENÄJÄN VALTIONPANKIN RYÖSTÖ

POHJOISESPLANADI 7

26 HELMIKUU
1906

VENÄJÄN VALTIONPANKIN RYÖSTÖ

Helmikuun 26. päivä vuonna 1906 jäi historian kirjoihin Helsingin rajuimman ryöstön seurauksena. Tuona päivänä 17 aseistautunutta miestä kokoontui Esplanadin puistoon, Runebergin patsaan luokse. Aseinaan he käyttivät tikareita, pistooleita ja pommeja. Miesjoukon johtajina toimivat veljekset nimeltään **Jan, Karl** ja **Gustaf Tšokke**.

Esplanadilta lähdettyään he liikkuivat kohti Venäjän valtionpankin konttoria, joka sijaitsi Pohjois-Esplanadilla. Paikalle päästyään he puukottivat ja ampuivat kuolettavasti vahtimestari Baladinia, joka yritti urheasti hyökätä tunkeutujien kimppuun.

Tuolloin kuusi muuta vahtimestaria pakenivat ja piiloutuivat, jolloin joukko pääsi jatkamaan sisälle valtionpankkiin, jossa he uhkasivat työntekijöitä aseillaan. Yksi työntekijöistä ei ollut tarpeeksi nopea nostaessaan kätensä antautumisen merkiksi, ja haavoittui luodista.

VENÄJÄN VALTIONPANKIN RYÖSTÖ

Pankin työntekijät suljettiin huoneeseen, jonka uloskäynti tukittiin pommeilla. Samaan aikaan varkaat tyhjensivät kassakaapeista ennätysellisen saaliin: 170 700 ruplaa, eli nykyrahassa noin 2 miljoonaa euroa. Lukkojen takana peloissaan odottavat pankkivirkailijat saivat annettua ikkunan kautta merkkejä Esplanadinkadulla vahdissa olleelle poliisikonstaapelille, joka hälytti lisäapua paikalle.

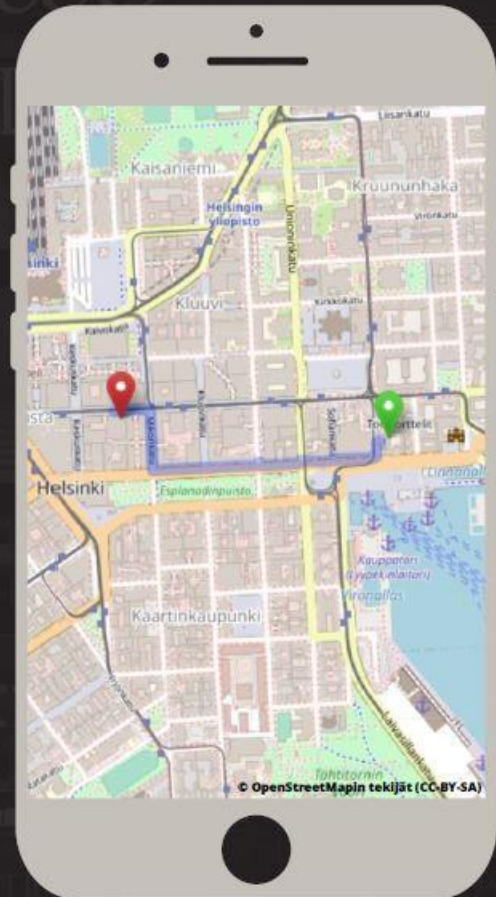
Ryöstön jälkeen joukko aloitti hurjan pakomatkan, jonka aikana ei uhreilta välttytty. Neljä varasta nousi Pasilasta paikallisjunan kyytiin, joka kuljetti heidät Keravalle. Keravalla nelikko päätyi haavoittamaan nimismiestä ampumalla häntä käteen ja surmaamaan santarmin. Heidän matkansa kuitenkin päättyi pian, sillä kaikki neljä pidätettiin.

Yksi joukon johtajista, Jan Tšokke, päätyi jopa Tampereella asti. Siellä hänet kuitenkin tunnistettiin ja vietiin poliisiasemalle. Asemalla Tšokke onnistui riuhtomaan itsensä vapaaksi, ja hän päätyi tappamaan kaksi poliisia, yhden palomiehen, sekä siviilin. Lopulta Tšokke saatiin kuitenkin taltutettua vesiletkulla ja hänet toimitettiin Turun Kakolan vankilaan. Jan Tšokke kuoli Kakolan vankilassa keuhkotautiin vain neljä vuotta ryöstön jälkeen.

Lopulta silminnäkijöitä tapauksille löytyi useita, ja ryöstön kulku alkoi selvitä. Joukon kerrotaan esittäneen kaikki vaatimuksensa "Venäjän vallankumouksellisen puolueen nimissä". Kävi myös ilmi, että paikallinen poliisi oli jo viikkojen ajan pitänyt silmällä salaperäisten henkilöiden ilmestymistä Venäjältä Helsinkiin.

REITTIOHJEET: ALEKSANTERINKATU 48

Seuraava kohde sijaitsee osoitteessa Aleksanterinkatu 48. Käänny takaisin ja jatka matkaasi pitkin Pohjoisesplanadia. Noin 450 metrin jälkeen käänny oikealle osoitteeseen Mikonkatu. 120 metrin jälkeen käänny vasemmalle. Jatka Aleksanterinkatua noin 70 metriä, jolloin saavut osoitteeseen **Aleksanterinkatu 48.**

Huom! Tiesitkö, että kävelemäsi Kluuvikatu on yksi tunnetuimmista entisajan bordellikaduista Helsingin keskustassa?

TILLANDERIN KULTALIIKKEEN RYÖSTÖ

17.2.1985, noin kello yhdeksän aikaan aamulla virolaiset **Raivo Roosna** ja **Aleks Lepajõe** tapasivat toisensa Olympiastadionin edustalla. He vaihtoivat vaatteensa pukuihin, ja jatkoivat matkaa kohti Annankatua, jonne he parkkeerasivat autonsa. Kaksikko tarkisti varmuuden vuoksi vielä lähialueet, kuten Esplanadin, Mannerheimintien ja Aleksanterinkadun mahdollisten pakoreitin tukkimisten varalta. Sen jälkeen he astuivat sisään Tillanderin koruliikkeeseen, joka sijaitsi osoitteessa Aleksanterinkatu 48.

Kaksikosta toinen asteli myyjän luokse ja pyysi saada nähdä vitriinissä olleen timanttisormuksen. Myyjä nosti jalokivet epäroimättä esille ja silloin alkoi tapahtua. Raivo Roosna veti puvuntakkinsa alta esiin konepistoolin ja ampui sillä kerran kohti kattoa. Tuolloin kaikki kolme liikkeen myyjää ymmärsivät, mitä oli tapahtumassa, ja jähmettyivät niille sijoilleen.

TILLANDERIN KULTALIIKKEEN RYÖSTÖ

Liikkeen myyjät olivat tilanteesta hyvin hämmentyneitä eivätkä tehneet vastarintaa aseistautuneita miehiä vastaan. Kaksikolla menikin vain muutama minuutti heidän kahmiessa arvokkaita timantteja urheilukasseihinsa. Ryöstön jälkeen heidän pakoreittinsä oli selvä: sisäpihan kautta Esplanadille, josta he jatkoivat Stockmannin ohi, Vanhan kirkkopuiston läpi Annankadulle, jossa heidän pysäköimänsä auto odotti.

Autolle päästyään kaksikko ajoi Länsisataman lähellä sijaitsevalle sivukadulle, jossa he siirsivät ryöstösaaliinsa urheilukasseista muovipusseihin ja riisivat tunnistettavat puvuntakkinsa. Tämän jälkeen he jatkoivat matkaa Roosnan tyttöystävän asunnolle, jossa he joutuivat pettymään ryöstönsä saaliiseen. Koska saalis oli pettymys, päättivät he hyökätä seuraavana päivänä uudelleen. Tällä kertaa he ottivat suunnakseen Käpylässä sijaitsevan pankkikonttorin. Kaksikko lähestyi pankin henkilökuntaa haluten vaihtaa rahaa, mutta sama kaava jatkui, ja pian he uhkasivatkin työntekijöitä aseilla. Tällä kertaa ryöstön saaliiksi koitui lähes 100 000 markkaa eli nykyrahassa noin 16 800 euroa.

Roosna ja Lepajõe poistuivat paikalta nopeasti ja parkkeerasivat autonsa Hauhontielle Vallilaan. He päättivät jättää rahasaaliin sekä aseet autoon, samalla kun he itse suuntasivat Etu-Töölössä sijaitsevalle asunnolle odottelemaan tilanteen rauhoittumista. Myöhemmin samana iltana miehet kuitenkin kokivat karvaan pettymyksen, kun he autolle palatessaan huomasivat sen olevan poissa. Poliisit olivat löytäneet sen ja siirtäneet pois. Samalla menivät myös rahasaalis ja aseet.

TILLANDERIN KULTALIIKKEEN RYÖSTÖ

Molemmat ryöstöt olivat herättäneet suurta kohua, ja useat suomalaiset seurasivat tilannetta suurella kiinnostuksella. Roosnan kuva oli vuodettu julkisuuteen ja kaksikon liikkeistä pyydettiin vinkkejä. Samaan aikaan Roosna ja Lepajõe piileskelivät Etu-Töölössä, Caloniuksenkadulla olevassa vuokra-asunnossa.

Poliisit saivat lopulta vihiä miesten sijainnista, kun virolaisnainen, joka oli luvannut asuntonsa Roosnan tyttöystävän käyttöön otti heihin yhteyttä. Ryöstökaksikko oli kuitenkin ehtinyt piilottaa ryöstönsä saaliin talon ullakolle. Myöhemmin Lepajõe on kertonut, että Roosna oli kaivanut käsin kuopan talon eristeisiin lähelle ullakon sisäänkäyntiä ja piilottaneen saaliin sinne. Poliisit eivät kuitenkaan koskaan onnistuneet löytämään kätköä.

Noin kaksi vuotta ryöstöjen jälkeen Aleks Lepajõeä huijannut vankitoveri vei saaliin kätköpaikastaan. Tuohon aikaan Raivo Roosna istui tuomiotaan ruotsalaisessa vankilassa, joten Lepajøen vankitoveri onnistui sepittämään tarinan, jonka mukaan hänen veljensä voisi toimia saaliin kuriirina ja toimittaa korut Raivolle Ruotsiin. Näin Aleks paljasti korujen olinpaikan ja vankitoveri käytti tilaisuuden hyödykseen.

REITTIOHJEET: VANHA KIRKKOPUISTO

Seuraavaan kohteeseen kävelet noin kahdeksassa minuutissa. Jatka 75 metriä

Aleksanterinkatua pitkin, jonka jälkeen käänny vasemmalle Keskuskadulle. Jatka kadun päähän, jonka jälkeen käänny oikealle tielle Pohjoisesplanadi.

Kulje liikennevaloista Mannerheimintien yli ja jatka Lönnrotinkatua 110 metriä, jonka jälkeen näet **Vanhan Kirkkopuiston** vasemmalla puolellasi.

RUTTOPUISTO

VANHA
KIRKKOPUISTO

1710 - LUKU

RUTTOPUISTO

Olet saapunut Vanhaan Kirkkopuistoon, joka tunnetaan myös nimellä Ruttopuisto. Nimi sai alkunsa vuonna 1710 Helsingissä vaivanneen ruton vuoksi. Tuolloin rutto tappoi jopa 1 185 ihmistä, joista suuri osa on haudattu juuri sille alueelle, missä nyt seisot.

RUTTOPUISTO

Ennen ruttopuistoa Helsingin Kampin alueella sijaitsi jopa neljä eri hautausmaata, joille ruttoon ja nälkään kuolleet haudattiin. Kaupunki kuitenkin jatkoi kasvamistaan ja hautausmaat saivat väistyä tieltä, jolloin ainoa jäljelle jäänyt oli tämä vuonna 1790 perustettu Vanhan Kirkkopuiston hautausmaa. Aiemmat hautausmaat sijaitsivat osittain Fredrikinkadun, Yrjönkadun, Annankadun, Lönnrotinkadun ja Bulevardin kohdilla, joten myös näillä kaduilla voit kuvitella mahdollisesti käveleväsi vanhojen hautojen päällä.

Vuonna 1829 kuitenkin avattiin Hietaniemen hautausmaa, jolloin päätettiin, ettei tälle alueelle enää saanut haudata. Puistossa näkemäsi hautamuistomerkit ovat siis vuosien 1790–1829 varrelta.

Puiston alueelta voit myös löytää kaksi joukkohautaa, jotka on avattu vielä noin 90 vuotta viimeisten hautauksien jälkeen. Toisessa haudassa on vuonna 1918 Helsingin valtauksessa menehtyneitä saksalaisia sotilaita ja toisessa samaan aikaan menehtyneitä suojeluskunnan sekä valkokaartin jäseniä.

" Tällä paikalla oli se hautausmaa, johon vuonna 1710 neljän kuukauden aikana haudattiin 1 185 Helsingin asukasta. Ulkoa tullut kauhea rutto surmasi silloin kaksi kolmannesta Helsingin asujaimistosta "

REITTIOHJEET: YRJÖNKATU 7

Jatka koilliseen kohti Yrjönkatua, jonka jälkeen seuraava kohde on tien vasemmalla puolella, osoitteessa **Yrjönkatu 7.**

UUNO LÄHTEEN MURHA

Tässä osoitteessa vuonna 1934 surmansa sai etsivä **Uuno Lähde**. Hän oli ollut selvittämässä pyörävarkautta Esplanadilla järjestettävässä huutokaupassa.

Yllätyksekseen hän sai tietää, että hänen entistä kollegaansa **Harry Antellia** epäiltiin kyseisestä polkupyörävarkaudesta. Antell paljasti entiselle poliisikollegalleen tapaavansa rikoskumppaninsa pian Bulevardin ja Yrjönkadun risteyksessä. Näin he päättivät yhteistuumin jatkaa matkaansa kyseiselle paikalle. Tapaamispaikalle päästyään etsivä Lähde sai kuitenkin yllätystä uudelleen, kun rikoskumppaniksi paljastui toinen entinen poliisi, **Harald Lönström**.

Kyseinen rikoskaksikko päätti houkutella Lähteen Yrjönkadulla sijaitsevan talon kellariin, jossa he lopulta sitoivat miehen ja vetivät tämän päähänsä säkin. He päätyivät ampumaan etsivä Lähdetä päähän.

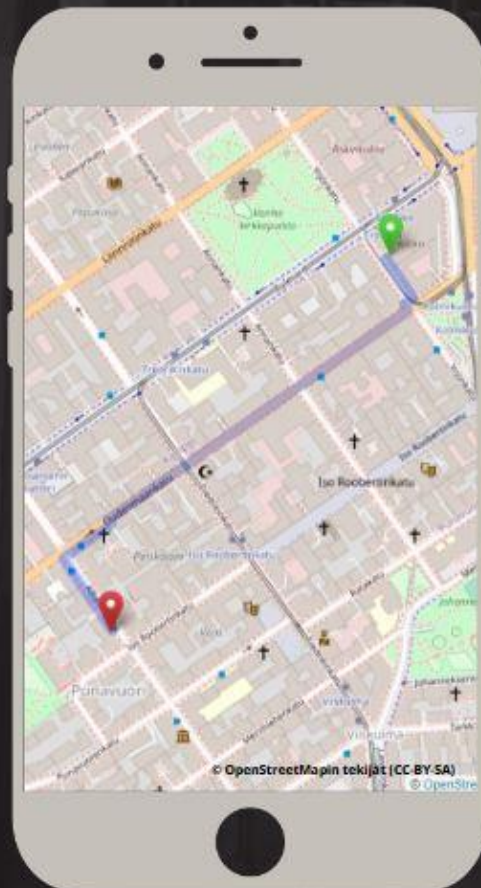
UUNO LÄHTEEN MURHA

Kaksikon paettua paikalta etsivä Lähde onnistui viimeisillä voimillaan ryömimään porttikongin läpi kadulle asti. Häntä kohti ammuttu luoti oli lävistänyt posken ja suun. Hän onnistui sanomaan ohikulkijalle "kellari", jonka jälkeen hänen on kerrottu kirjoittaneen tupakkalaatikon kanteen "Etsivä Antell on ampunut minua."

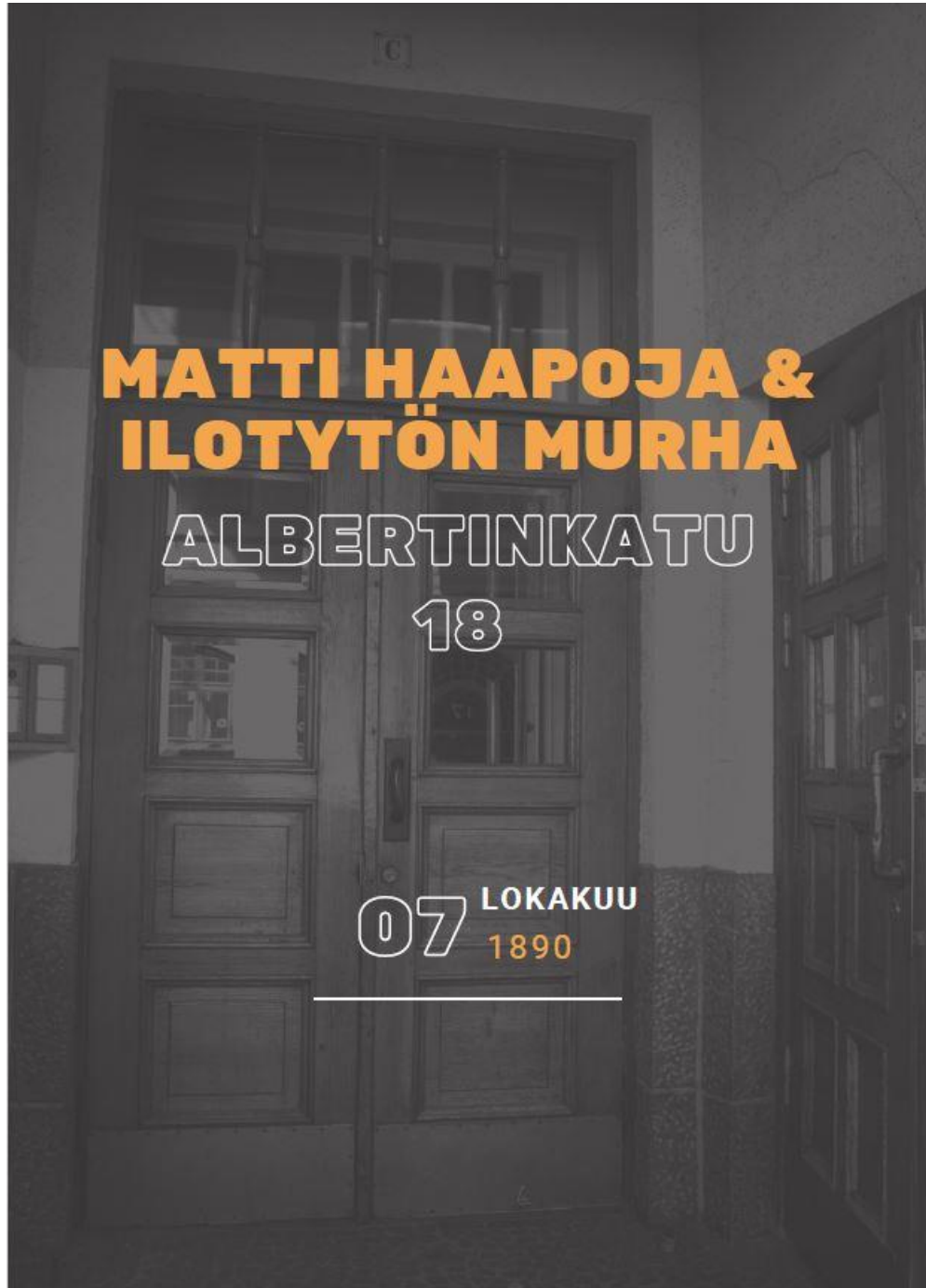
Etsivä Lähde sai tarvitsemaansa hoitoa sairaalassa ja alkuun näyttikin, että hän toipuisi hyvin. Noin puolen vuoden päästä tapahtuneesta hän kuitenkin menehtyi saamiinsa vammoihin. Antell sen sijaan tuomittiin elinkautiseen vankeuteen murhasta, sekä lukuisista varkauksista. Lönnströmiä vastaan ei kuitenkaan ollut tarpeeksi todisteita, joten häntä ei voitu pidättää.

"Etsivä Antell on ampunut minua"

REITTIOHJEET: ALBERTINKATU 18

Jatka Yrjönkatua noin 50 metriä, jonka jälkeen käänny oikealle tielle Uudenmaankatu. Kulje 500 metriä suoraan, jonka jälkeen käänny vasemmalle tielle Albertinkatu. Noin 120 metrin päästä löydät osoitteen **Albertinkatu 18**.

MATTI HAAPOJA & ILOTYTÖN MURHA

ALBERTINKATU

18

07 LOKAKUU
1890

MATTI HAAPPOJA & ILOTYTÖN MURHA

Tämä kohde liittyy vahvasti Suomen 1800-luvun tunnetuimpaan murhaajaan, **Matti Haapajaan**. Palataan ajassa takaisin lokakuun seitsemänteen päivään vuonna 1890, jolloin tällä paikalla sijaitsi hyvin erinäköinen puutalo.

Tuolloin Haapoja saapui Helsinkiin ja suuntasi suoraan täällä asuvan **Maria Jemina Salosen** luokse. Salonen työskenteli ilotyttönä tai kuten siihen aikaan sanottiin, kurtisaanina. Hänen kodistaan piti huolta iäkkäämpi taloudenhoitaja, joka vietti usein päivät asunnolla. Hän oli paikalla Haapojan saapumisen aikaan ja avasi tälle oven.

Seuraavana aamuna taloudenhoitaja palasi töihin, mutta normaalin työpäivän sijaan hän löysikin Salosen kuolleena makuuhuoneestaan. Hänet oli kuristettu ja tukehdutettu omalla tyynyllään.

Taloudenhoitaja hälytti poliisit paikalle ja hänen antamien tietojen perusteella Haapoja onnistuttiin löytämään Porvoosta. Vielä kiinniottolanteessa Haapoja yritti pyristellä karkuun hihastaan vetämänsä puukon avulla, mutta poliisit onnistuivat pidätyksessään.

MATTI HAAPAJA & ILOTYTÖN MURHA

Kuulusteluissaan Haapoja ei näyttänyt pienintäkään katumuksen merkkiä eikä osannut tarjota minkäänlaista motiivia tai selitystä Salosen murhalle. Hän myös huusi taloudenhoitajalle, että tulisi tappamaan vielä hänetkin. Lopulta vuoden 1891 tammikuussa Haapoja tuomittiin menettämään oikean kätensä ja mestattavaksi sen jälkeen. Tuomiota kuitenkin muutettiin ja lopulta hänet tuomittiin elinkautiseen vankeuteen Turun Kakolan vankilassa.

Haapojan olot Kakolassa eivät olleet ihailtavat. Hän päätyikin riistämään oman henkensä 8.1.1895. Vartijat löysivät hänet sellistään hirttäytyneenä ohueen naruun, jonka hän oli sukistaan saamistaan langoista punonut.

Kuolemansa jälkeen Haapoja ei kuitenkaan päässyt haudan lepoon vaan hänen ruumiinsa luovutettiin Helsingin yliopiston anatomiselle laitokselle leikkausharjoituksia varten. Haapojan luuranko oli esillä myös rikosmuseossa vuodesta 1930 eteenpäin. Vasta vuonna 1995 Haapoja laskettiin haudan lepoon Ylistaron hautausmaalle, isänsä haudan viereen.

Jo ennen Maria Jemina Salosen murhaa Haapoja oli tunnettu rikoksistaan. Hän syntyi vuonna 1845 Etelä-Pohjanmaalla ja pitkään hänet tunnettiin yhtenä alueen pahimmista puukkojunkkareista. Hän kulki erään porukan mukana vierailen häissä ja pidoissa, luoden samalla pelkoa ympäristöönsä.

MATTI HAAPAJA & ILOTYTÖN MURHA

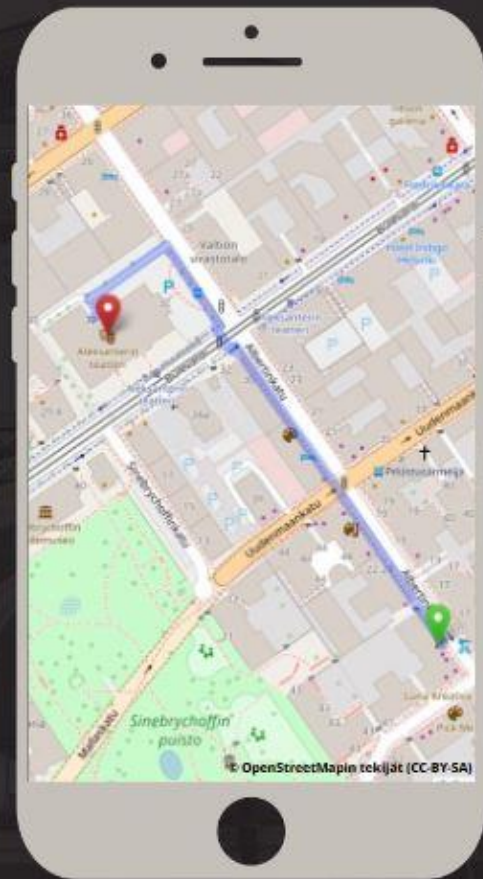
Ensimmäisen tapponsa Haapoja teki vuonna 1869 tuttaviansa häissä. Hän päätyi puukottamaan lapsuudentoverinsa Heikki Antinpoika Imposen. Kyseisestä teosta Haapoja tuomittiin 12 vuodeksi pakkotyöhön Turun kuritushuoneeseen, eli Kakolaan. Vangitsemisensa jälkeen Haapoja kuitenkin karkasi useamman kerran. Karkumatkoillaan Haapoja pyrki kotiseudulle, jossa hän kuvitteli voivansa piilotella ystäviensä luona. Monet ystävät eivät kuitenkaan ottaneet Haapojaa avosylin vastaan. Yksi näistä ystävistä oli Esa Nyrhinen, jota Haapoja ampui revolverillaan kaksi kertaa jalkaan ja kerran suuhun.

Tuon teon jälkeen Haapoja toimitettiin jälleen Kakolaan, josta hän anoi siirtoa Siperiaan. Siperiaan hän pääsikin, mutta ei kestänyt kovin kauaa kun Haapoja karkasi taas. Matti Haapoja tuomittiin lopulta kolmeen henkirikokseen, joista hänet myös saatettiin oikeuteen. Hänen kuitenkin epäillään murhanneen elämänsä aikana jopa 22-25 ihmistä.

REITTIOHJEET: BULEVARDI 23-27

Jatka
Albertinkatua
luoteeseen päin
noin 290 metriä,
jolloin näet
vasemmalla
puolellasi
Aleksanterin
teatterin.

ALEKSANTERIN TEATTERIN KUMMITUKSET

1820-luvulla alkoi aate, jonka mukaan Helsinkiin piti saada oma teatteri venäjänkielisille esityksille. Olihan alueella reilusti venäjänkielisiä asukkaita ja sotaväkeä. Lopulta vuonna 1879 valmistuikin Helsingin Venäläinen valtiollinen Aleksanterin teatteri. Teatteri rakennettiin ilmiömäisen nopeasti ja jotta kustannuksissa voitiin säästää, käytettiin materiaalina Krimin sodassa tuhoutuneen Bomarsundin linnoituksen raunioita.

Teatterin avajaisia juhlittiin 30.3.1880. Tuon päivän jälkeen erilaiset selittämättömät ilmiöt ovat ihmetyttäneet teatterin vieraita ja työntekijöitä.

Erään kummituksen kerrotaankin tulleen Bomarsundin linnoituksen raunioiden mukana. Huhujen mukaan kummitus oli Bomarsundiin sijoitettu upseeri, joka oli palavasti rakastunut erääseen suomalaiseen neitoon. Upseeri sai kuitenkin sodassa surmansa, kun Ranskan ja Englannin laivastot pommittivat linnoitusta.

Tarinan mukaan hänen sielunsa ei voinut jättää Bomarsundia, vaan hän kulkee yhä levottomana teatterin tiloissa.

ALEKSANTERIN TEATTERIN KUMMITUKSET

Upseeri ei kuitenkaan ole ainoa teatterissa nähty sotamies, vaan myös toisen sotilaan on nähty nauttivan teatterin tapahtumista. Hänen on nähty istuvan teatterin kolmannella rivillä sekä yhdessä teatterin autoista. Eräs teatterin työntekijöistä oli myös nähnyt sotilaan teatterin äänipöydän takana, ullakolla ja teknisissä tiloissa.

Erään kerran teatterin vahtimestari oli ollut sulkemassa ovia näytöksen jälkeen, kun hän yllättäen kuuli tyhjässä teatterissa raskaita askelten ääniä. Tuon jälkeen hän tarkisti huoneen uudelleen ja kysyi ”onko täällä joku?”. Vastaukseksi hän sai vain raskaan huokauksen, mutta näkyvissä ei ollut ketään. Vahtimestari sulki oven, mutta askeleet kuuluivat jälleen. Tapahtumalle ei koskaan löytynyt järkevää selitystä.

”Onko täällä joku?”

REITTIOHJEET: ALBERTINKATU 36

Seuraavaan kohteeseen matkaa on vain 100 metriä.
Jatka Albertinkatua samaan suuntaan kohti Lönnrotinkatua. Lönnrotinkadun ylittyäsi jatka noin 25 metriä, jolloin **Albertinkatu 36** löytyy vasemmalta puoleltasi

AMPUMARATASURMAT

Helmikuun 21. päivä vuonna 1999 tässä osoitteessa sijaitsevalla ampumaradalla surmansa sai kolme miestä. Heistä nuorin oli vain 23-vuotias ja toimi kyseisen radan valvojana. Surmansa saivat myös paikalla ollut 25-vuotias automaatiomekaanikko ja 37-vuotias autonkuljettaja.

Tapahtumat saivat alkunsa, kun 30-vuotias ATK-suunnittelijana työskennellyt **Sanna Sillanpää** astui sisälle ampumaradan tiloihin. Koska hän oli ensikertalainen, valvoja kulki tiloissa hänen mukanaan. Ampumaharjoitusten sijaan Sanna tähtäsikin yhdeksänmillisen Beretta-pistoolin kohti valvojaa ja laukaisi aseensa.

Yhteensä hän ampui jopa viittä miestä, joista kolme kuoli paikalle välittömästi ja neljäs loukkaantui vakavasti. Viides mies vastasi tulitukseen, ja selvisi tilanteesta vain pienin naarmuin.

AMPUMARATASURMAT

Jälkeenpäin on kerrottu Sillanpään sanoneen ampuessaan *"näinhän FBI:n akatemiassa opetetaan"*. Ammuskelun jälkeen Sillanpää suuntasi kohti lentoasemaa, jossa hän osti lentolipun Lontooseen. Hänet kuitenkin otettiin turvatarkastuksessa kiinni taskuun jääneiden patruunoiden vuoksi. Aseen hän oli heittänyt lentoaseman roskikseen.

Poliisikuulusteluissa Sanna kertoi olevansa *"amerikkalaisen poliisin leski"*. Hänet todettiin syntykeettomaksi, ja siirrettiin Kuopion Niuvanniemeen pakkolaitoshoitoon paranoidisen skitsofrenian vuoksi.

Myöhemmin on uutisoitu, että teon aikoihin TV:ssä näytettiin useita FBI:stä kertovia sarjoja, kuten esimerkiksi Pimeyden sydän ja salaiset kansiot. Skitsofreniaa sairastavan Sannan epäilleen saaneen vaikutuksia kyseisistä ohjelmista.

*"näinhän FBI:n akatemiassa
opetetaan"*

REITTIOHJEET: POHJOINEN RAUTATIEKATU

Seuraava kohde sijaitsee 700 metrin päässä. Kulje Albertinkatua noin 230 metriä eteenpäin, kunnes saavut liikenneympyrään. Liikenneympyrästä jatka matkaasi kääntyen kolmannesta liittymästä tielle Malminrinne. Jatka 120 metriä, jonka jälkeen käänny toisesta liikenneympyrästä osoitteeseen Runeberginkatu. Jatka 350 metriä, jonka jälkeen käänny oikealle. Olet saapunut osoitteeseen **Pohjoinen Rautatiekatu.**

AUTOPOMMIMURHA

POHJOINEN RAUTATIEKATU

16 HEINÄKUU
2002

AUTOPOMMIMURHA

Heinäkuun kuudestoista päivä vuonna 2002 alkoi kauniina kesäpäivänä monelle helsinkiläiselle. Päivä ei kuitenkaan ollut yhtä aurinkoinen kaikille. Pohjoisella Rautatiekadulla autossaan istui 33-vuotias mies, joka oli matkalla rakennustyömaalle töihin. Mies oli tulossa Helsingin Ruskeasuolta, jossa hän asui siirtolapuutarhamökissään.

Kello 06:45 hän ajoi Mannerheimintieltä Pohjoiselle Rautatiekadulle, jossa hän joutui pysähtymään liikennevaloihin. Ennen kuin valot ehtivät muuttua vihreiksi, hänen Opel Kadett Caravan – autonsa yllättäen räjähti.

Räjähdys oli hyvin voimakas, ja mies kuoli paikalle saman tien. Sen lisäksi räjähdys aiheutti tuhoa myös lähiympäristössä ja muutamat alueella olleet saivat lieviä vammoja. Samalla tiellä sijaitsevan Hotelli Helkan ikkunoita rikkoutui jopa kolmannelta kerroksesta asti ja räjähdyksessä särkynyttä ikkunalasia lensi myös hotellin aulatiloihin.

AUTOPOMMIMURHA

Tapauksesta aloitettiin poliisitutkinta, mutta tapausta ehdittiin arvailla mediassa jo terrorismiksi tai uskonnollisista ja poliittisista syistä tapahtuneeksi murhaksi. Lopulta selvisi, että räjähdys oli huolella suunniteltu palkkamurha, jonka ainoana kohteena oli autossa ollut mies.

Poliisien epäilykset kohdistuivat paikalta löytyneeseen mieheen, joka oli istunut omassa autossaan vain pienen matkan päässä räjähdyksestä. He veivät miehen kuulusteluihin poliisiasemalle, jossa hänen puhelimensa viesteistä löytyi räjähtäneen auton rekisteritunnus. Vyyhti alkoi ratketa.

Poliisitutkinnan aikana selvisi, että räjähtäneen auton takaluokkuun oli piilotettu kolme kiloa dynamiittia, joka toimi radio-ohjattavan leikkiaukon kauko-ohjaimella. Räjähtäneen auton lähetyvillä omassa autossaan istunut mies oli yrittänyt räjäyttää pommin jo muutamaan kertaan Mannerheimintiellä, mutta lopulta onnistui teossaan tällä paikalla, Hotelli Helkan edessä.

Teosta tuomittiin lopulta yhteensä kolme miestä. Läheisessä autossa ollut pommin räjäyttäjä oli **William Engström**, ja hänet tuomittiin murhasta ja törkeästä tuhotyöstä. Myös **Tommi Sandroos** ja **Otto Pantakoski** saivat molemmat tuomiot yllytyksestä murhaan. Murhan yllytyksestä epäiltiin myös Sandroosin naisystävää, mutta hänen syytteistään luovuttiin.

AUTOPOMMIMURHA

Kävi ilmi, että uhri oli Sandroosin naisystävän entinen mies, jonka Sandroos oli yrittänyt tappaa jo joulukuussa 2001 ampumalla häntä kohti useita laukauksia. Uhri jäi kuitenkin henkiin, joten Sandroos palkkasi hänelle ennestään tuntemattoman Engströmin avuksi. Palkkioksi murhasta sovittiin 17 000 euroa. Sandroosin ja Engströmin välikätenä toimi Sandroosin tuttava Otto Pantakoski.

Kaikki kolme tuomittua miestä ovat tänä päivänä jo päässeet vapauteen. Kaksi murhaan yllyttäneitä miestä vuonna 2015, ja murhan toteuttanut mies vuonna 2016.

REITTIOHJEET: FREDRIKINKATU 54

Jatka osoitteesta Pohjoinen Rautatiekatu 23 koilliseen, kohti Fredrikinkatua. Kun olet kävellyt noin 110 metriä, käänny oikealle tielle Fredrikinkatu. Jatka noin 45 metriä, kunnes saavut osoitteeseen **Fredrikinkatu 54**.

MESTAUSPAIKKA

Nykyisin Suomessa rikoksista tuomittavat suorittavat usein pitkiäkin vankeustuomioita. Aina ei tilanne kuitenkaan ole ollut sama. Vuosien 1625–1825 aikana Suomessa oli käytössä kuolemanrangaistus. Noiden vuosien aikana Suomessa mestattiin ja hirtettiin noin 2000–2500 rikoksista tuomittua ihmistä. Kuolemanrangaistukseen tuomitut syyllistyivät muun muassa noituuteen, jumalanpilkkaan, rahan väärentämiseen tai murhiin.

Seisot paikalla, jolla suuri osa näistä mestauksista tapahtui.

Arvion mukaan noin 42 prosenttia mestatuista oli naisia. Tuomituista naisista kaksi kolmasosaa olivat syyllistyneet lapsenmurhaan. Oman lapsensa taposta kuolemaan tuomittiin myös 23-vuotias **Sara Caisa Lindström**, jonka mestaus tapahtui täällä 21.3.1781.

MESTAUSPAIKKA

Kuten tuohon aikaan oli tyypillistä, naimattomat naiset jäivät monesti yksin raskautensa kanssa. Turvatakseen toimeentulonsa monet heistä päätyivät ratkaisemaan tilanteen niinkin karmivalla tavalla, kuin surmaamalla oman lapsensa. Samoin kävi myös Lindströmille. Hän lähti Suomenlinnaan piiaaksi, tuli salaa raskaaksi odottaen kaksosia ja päätyi lopulta surmaamaan saamansa kaksi lasta. Mestaustuomion saatuaan Lindströmin oma äiti ja kuolleiden lasten isä **Carl Gustaf Vendelius** tekivät parhaansa saadakseen nuorelle piialle armahduksen, mutta Lindströmin tuomio pysyi. Hänen mestauksestaan ilmoitettiin kirkon saarnastuolissa ja kaikkia seurakuntalaisia kehoitettiin saapumaan paikalle. Lopulta Sara Caisa Lindströmin silmät peitettiin ja pää painettiin pölkylle. Hän otti viimeiset hengenvetonsa

Tällä paikalla, osoitteessa Fredrikinkatu 54 tapahtui myös viimeinen täytäntöön pantu kuolemantuomio Helsingissä. Tuolloin surmansa sai 60-vuotias **Helena Margareta Nystedt**. Hänet oli tuomittu murhasta ja murhapoltosta. Murhan uhriksi joutui **Anna Helena Laxström**, jolta Nystedt oli samalla varastanut hopeisia ruokailuvälineitä. Nystedt oli kuitenkin jäänyt teoistaan kiinni yrittäessään myydä ruokailuvälineitä eteenpäin. Kiinni jäädessään hänet tuomittiin menettämään oikea kätensä, jonka jälkeen hänet tuli mestata ja polttaa roviolla. Tuomio toteutettiin lopulta 20.4.1819.

LÄHTEET

Tekstien lähteet:

- Jokinen, P. 2020. Helsingin murhahistoria, 110 tarinaa henkirikoksista. Into Kustannus Oy: Helsinki.
- Karvonen, M. 2016. Aavetaloja ja ihmiskohtaloita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Nemo
- Sipilä, J. 2018. Helsingin pimeä puoli. Rikoskävelyllä Helsingin keskustassa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/03/13/teeman-elava-arkisto-rikosten-musta-maailma>
- <https://www.rakennusfakta.fi/rakennustuote-ristimaki-oy/yrityshanke-32021.html>
- <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000004231051.html>
- <https://www.hs.fi/nyt/art-2000002723289.html>
- <https://www.hs.fi/ihmiset/art-2000004380404.html>
- <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006083157.html>
- <https://vihreatsylit.fi/vanha-kirkkopuisto/>
- <https://murhakavely.walkhelsinki.fi/tappajan-nimi-tupakkalaatikon-kannessa/#more-120>
- <https://www.tunturisusi.com/mattihaapoja/itsemurha.htm>
- <https://murhakavely.walkhelsinki.fi/albertinkadun-ampumaratasurmat/>
- <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006009564.html>
- <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005846208.html>
- <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005845935.html>
- <https://yle.fi/a/3-9950261>
- <https://www.ts.fi/uutiset/1073944239>
- <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000885423.html>

LÄHTEET

Kuvien lähteet:

Oppaassa käytetyt kuvat ovat joko tekijän omia, Canvan kuvapankista tai seuraavista lähteistä:

<https://mesta.net/helsinkilainen-tarjoilija-joutui-hirvittavan-rikoksen-uhriksi-tanaan-tvssa-muistellaan-koko-maata-jarkyttanytta-rikosta/>

https://fi.wikipedia.org/wiki/Nikolai_Bobrikov

<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006083157.html>

<https://ilkkapohjalainen.fi/ihmiset-ja-kulttuuri/minun-syrameni-oli-pahuutta-taynna-suomen-1800-luvun-tunnetuin-rikollinen-matti-haapoja-hirttayti-sellissa-ennen-kuolemaansa-han-kirjoitti-paljastavat-muistelmat-1.6688620>

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/is-kampin-palkkamurhaaja-vapauteen-rajaytti-autopommin-vuonna-2002/4825378#gs.ny459g>

Karttojen lähteet:

<https://www.openstreetmap.org/copyright>

Tekijä: Mira Kempainen, Karelia-ammattikorkeakoulu